

**KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
ÇOCUK GELİŞİMİ TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLAR İÇİN OYUNUN ÖNEMİ VE
SOSYAL GELİŞİME ETKİSİ**

Ayşe FUTTU

Tezsiz Yüksek Lisans

**KONYA
Haziran 2023**

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLAR İÇİN OYUNUN ÖNEMİ VE
SOSYAL GELİŞİME ETKİSİ

Ayşe FUTTU

KTO Karatay Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı
Çocuk Gelişimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı

Tezsiz Yüksek Lisans

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hatice YALÇIN

Konya
Haziran 2023

KABUL VE ONAY

Ayşe FUTTU tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklar İçin Oyunun Önemi ve Sosyal Gelişime Etkisi” başlıklı bu çalışma, 9 Haziran 2023 tarihinde başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Projesi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı: **Doç. Dr. Hatice YALÇIN**
KTO Karatay Üniversitesi

_____

Bu tezsiz yüksek lisans bitirme projesinin yapılması gereken bütün gerekliliklerinin yerine getirdiğini onaylıyorum.

_____

Doç. Dr. Hatice YALÇIN
Anabilim Dalı Başkanı

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Projesi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

_____

Dr. Öğr. Üyesi Necati VARDAR
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Tezsiz Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹

Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²

Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

9 Haziran 2023

Ayşe FUTTU

---

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü tezle ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Doç. Dr. Hatice YALÇIN danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez/proje çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez/proje çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

9 Haziran 2023

Ayşe FUTTU

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın yűrűtűlmesinde tűm yoęunluęuna raęmen desteęini hiçbir zaman esirgemeyen, sorularımı yanıtız bırakmayan, çalıőmam konusunda beni cesaretlendiren danıőmanım Doç. Dr. Hatice Yalçın'a sonsuz teőekkűrlerimi sunarım.

9 Haziran 2023

Ayşe FUTTU

ÖZET

Ayşe FUTTU

Okul Öncesi Dönemindeki Çocuklar İçin Oyunun Önemi ve Sosyal Gelişime Etkisi

Tezsiz Yüksek Lisans

Konya, 2023

Oyun, çocuk gelişiminin önemli bir parçasıdır. Çocuklar oyun oynayarak dünyalarını öğrenirler. Çocuklar sosyal varlıklardır ve etkileşim ve iletişim isterler. Çocuklar oynadıklarında, başkaları kadar kendileri hakkında da bilgi edinebilirler. Oyun yoluyla çocuklar duygularını düzenlemeyi, akranları, öğretmenleri ve çevreleriyle etkileşime girmeyi öğrenebilirler. Oyun, çocukların dikkat sürelerini genişletmelerini ve içsel motivasyonlarını artırmalarını sağlar. Oyun, çocuk gelişiminin anlamlı bir parçasıdır çünkü çocukların gelişimin her alanında büyümesine izin verir. Bu, gelişimin kilometre taşlarına ulaşma ve bunları aşma yeteneklerini geliştirir. Oyun, çocukların gerçek benliklerini keşfetmeleri ve olmaları gereken kişi olmaları için bir çıkış noktası görevi görür. Verilen bilgilerden hareketle özellikle okul öncesi dönemde oyunun çocukların sosyal gelişimleri açısından oldukça önemli olduğu varsayımından hareketle hazırlanan bu çalışma okul öncesi çocuklarda oyun algısının açıklanması ve oyunun çocukların sosyal gelişimlerine olan etkisinin incelenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyunun sosyal gelişim açısından önemini açıklanması amacı ve bu kapsamda ilgili alan yazının taranarak sonuçlarının derlenmesi yoluyla oluşturulan bu çalışmada okul öncesi dönemde çocukların sosyal gelişimleri üzerinde oyunun oldukça önemli bir faktör olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Okul öncesi dönem, oyun, sosyal gelişim, okul öncesi dönemde çocuklara yaklaşım

ABSTRACT

Ayşe FUTTU

The Importance of Game for Pre-School Children and Its Effect on Social Development

Non-Thesis Master's

Konya, 2023

Play is an important part of child development. Children learn about their world by playing games. Children are social beings and they want interaction and communication. When children play, they can learn about themselves as well as others. Through play, children can learn to regulate their emotions and interact with their peers, teachers and environment. Play allows children to expand their attention and increase their intrinsic motivation. Play is a meaningful part of child development because it allows children to grow in all areas of development. This improves their ability to reach and exceed development milestones. Play serves as an outlet for children to discover their true selves and become who they are meant to be. Based on the information given, this study, which was prepared with the assumption that play is very important for the social development of children, especially in the preschool period, was created in order to explain the perception of play in preschool children and to examine the effect of play on the social development of children. In this study, which was created with the aim of explaining the importance of play in terms of social development in children in the preschool period and compiling the results by scanning relevant literature in this context, it was determined that play is a very important factor on the social development of children in the pre-school period.

Keywords

Preschool period, play, social development, approach to children in preschool period

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar DİZİNİ	vi
1. GİRİŞ	1
2. OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SOSYAL BECERİ	3
3. OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE OYUN	10
3.1. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşadığı Zorluklarda Oyun	11
3.2. Oyun Türleri	13
3.2.1. Boş Oyun	17
3.2.2. Yalnız Oyun.....	17
3.2.3. Seyirci Oyunu	17
3.2.4. Paralel Oynatma.....	18
3.2.5. Çağrışımsal Oyun	18
3.2.6. İşbirlikçi Oyun	18
3.2.7. Rekabetçi Oyun	19
3.2.8. Yapıcı Oyun.....	19
3.2.9. Dramatik Oyun	19
3.2.10. Fiziksel Oyun.....	19
3.2.11. Sembolik Oyun	19
3.2.12. Keşif Oyunu.....	20
3.2.13. Ritüel Oyun.....	20
3.2.14. Rol yapma.....	20
3.2.15. Dil Oyunu	20
3.2.16. Alıştırma Oyunu	21
3.2.17. Etkileyici Oyun.....	21
3.3. Oyunun Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Gelişimine Etkileri	21
3.4. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklara Oyun Planı Hazırlama	31

3.5. Oyun Saatinde Uygulanabilecek Oyun Örneği	33
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	35
KAYNAKÇA	38
ÖZGEÇMİŞ	45

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. MEB Oyunlarla ilgili kazanımlar ve öğrenme süreci	16
Tablo 2. Örnek Oyun Etkinliği.....	32

1. GİRİŞ

Çocukların yaşamlarında oyun ihtiyacı, fiziksel ihtiyaçları ile aynı sayılabilecek en derin ve en temel doğaları olarak kabul edilmektedir. Özbek (2015)'e göre, kişi sağlıklı bir kişiliğin özgüvenini ve kendi kendine eğitimini oyun oynayarak besleyebilir ve geliştirebilir. Ayrıca çocukların etik ve sosyal dezavantajlarının oyunla ortadan kaldırılabileceğine veya azaltılabileceğine, işi sevme ve sosyal aktivite temellerinin oyunla sabitleneceği açıklanmaktadır (Özbek, 2015).

Okul öncesi dönemde oyun, çocukların yetişkinlerle veya diğer çocuklarla oynarken gerçekleşeceği ifade edilmektedir. Bu bağlamda erken çocukluk döneminde oyunun giderek daha sosyal ve daha karmaşık hale geldiği ifade edilmektedir. Verilen bilgilerden hareketle Kabaklı (2016)'ya göre çocuk yaklaşık dört yaşına geldiğinde, çocuklar sosyodramatik oyunlara katılmaya, roller üstlenmek için iş birliği yapmaya ve kendi kurallarını oluşturmaya başlarlar (Kabaklı 2016).

Arnas (2017)'a göre oyun, çocukların öğrenmesinin bir yoludur. Bu bağlamda bir diğer araştırmacıya göre erken çocukluk döneminde "özgür" veya yapılandırılmamış oyun, çocukların dünyalarını öğrenmelerinin önemli bir yoludur. Oyun aynı zamanda sosyal becerilerin gelişebileceği bir yoldur. Çocuklar büyüdükçe, kurallarla oyunlar uydurarak toplumsal kuralları, kazanıp kaybetmeyi ve "adil oynamayı" öğrenirler. Ayrıca bir şeyde ve mekanda başarılı olmak için dürtülerini kontrol etmeyi, müzakere etmeyi ve problem çözmeyi öğrenirler. Her şeyden önce, eğlence ve rahatlama için oyuna ihtiyaç vardır (Arnas, 2017; Çivril, 2022).

Sosyal beceriler, bir bireyin başkalarıyla olumlu etkileşimlere sahip olmasını ve sürdürmesini sağlamada hayati öneme sahiptir. Bu becerilerin çoğu arkadaşlıklar kurmada ve sürdürmede çok önemlidir. Sosyal etkileşimler her zaman sorunsuz yürümez ve bireyin etkileşimlerde zorluklar ortaya çıktığında çatışma çözme gibi uygun stratejileri uygulayabilmesi gerekir. Bireylerin 'empati' sahibi olmaları da önemlidir çünkü birinin başkalarının nasıl hissettiğine anlayışlı ve şefkatli bir şekilde yanıt vermesine izin verir (Aslan, 2008).

Araştırmalar, oyunların erken çocukluk döneminde ve sonrasında sağlıklı gelişim için gerekli olduğunu göstermiştir. Oyun, çocukların bildiklerini ve bilmediklerini

uygulamalarını sağlar. Deneme yanılma yoluyla deney yapmalarına, sorunlara çözüm bulmalarına, en iyi stratejileri geliştirmelerine ve yeni güven ve beceriler geliştirmelerine olanak tanır (Güneş, 2017).

Bir çocuğun oyunu, okul öncesi çağdaki hayatının anlamıdır. Korkulardan, savaş alanlarından, başarısızlıktan, rüyalarından dolayı yaşadığı kaygılarda, oyun oynamak çocuklar için bir sığınaktır. Çocuğun yaşadığı çevrede aktif eylem için arzuları, özlemleri, duyguları, düşünceleri ve ihtiyaçları ön plana çıkar. Oyun, çocukların biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayarak onların zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimlerine katkıda bulunur (Erekmekçi ve Fidan, 2012).

Oyunlardaki farklı roller, her ne kadar bir çocuğun hayal gücünün ürünü olsa da çocuğun davranışta neyin olumlu neyin olumsuz olduğuna dair kişisel iyi ve kötü deneyimi kazanmasına olanak tanır. Oyunlar, çocuklar ve yetişkinler için çocukların bağımsız olarak organize oldukları ve özel eğitimsel öneme sahip önemli bir eğlence biçimidir. Eğitim için güçlü bir araçtır çünkü oyunlar yoluyla çocuklar bilgi kazanır, deneyimlerini zenginleştirir, beceri ve alışkanlıklar geliştirir (Kabaklı 2016).

Okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyunun sosyal gelişim açısından öneminin açıklanması amacı ve bu kapsamda ilgili alan yazının taranarak sonuçlarının derlenmesi yoluyla oluşturulan bu çalışmada okul öncesi dönemde çocukların sosyal gelişimleri üzerinde oyunun etkisi incelenmiştir. Bu bağlamda bu çalışmada okul öncesi dönemde oyun, okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyun ve sorunlar ile zorluklar, okul öncesi dönemde yer alan çocukların sosyal gelişiminde kullanılan oyun türleri ve oyunun okul öncesi dönemde yer alan çocukların sosyal gelişimi üzerindeki etkileri incelenmiştir.

2. OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE SOSYAL BECERİ

Okul öncesi dönem, birçok çocuğun sosyal becerileri ilk kez öğrenmeye başladığı bir dönemdir. Aynı zamanda, birçok ebeveynin çocuklarının davranışları ve bunun onları daha sonraki yaşamlarında nasıl etkileyeceği konusunda endişelenmeye başladığı bir yaştır. Bu bağlamda okul öncesi dönemde sosyal becerilerin önemli bir etken olduğu söylenebilir (Dinçer vd., 2019). Boz ve arkadaşlarına (2018) göre çocukların başkalarıyla etkileşim kurma ve ilişki kurma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilirler. Sosyal becerileri iyi olan çocuklar etkinliklere daha iyi katılabilir, yeni şeyler öğrenebilir ve arkadaş edinebilir. Çocuklara çok yönlü yetişkinler olabilmeleri için küçük yaşlardan itibaren diğer insanlarla nasıl geçineceklerini öğretmek önemlidir (Boz vd., 2018).

Bu bağlamda Atmaca ve arkadaşlarına (2020) göre bir okul öncesi çocuğunun sosyal becerileri tam olarak gelişmemiştir, ancak olma yolundadırlar. Bu nedenle ebeveynlerin bu dönemde çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmeleri çok önemlidir. Ebeveynler, çocuklarına bunu nasıl yapacaklarını göstererek sosyal ipuçlarını ve başkalarıyla nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenmelerine yardımcı olmalıdır. Örneğin, bir çocuk başka birinden bir şey istediğinde, ebeveyn onun ne söyleyeceğini ve nasıl isteyeceğini modelleyebilir. Ebeveyn, isteğine karşılık olarak diğer kişiden ne tür bir yanıt beklediğini de modelleyebilir. Bu, çocuğun ihtiyaç duyduğu şey hakkında başkalarıyla nasıl etkili bir şekilde iletişim kuracağını öğrenmesine yardımcı olacaktır. Ebeveynlerin çocuklarının sosyal becerilerini geliştirebilmelerinin bir başka yolu da diğer çocuklarla oyun oynaması için ona bol bol fırsat tanımaktır. Bu, çocukların hata yaptıklarında veya bir şeyi hemen anlamadıklarında sert bir şekilde yargılanmayacakları güvenli bir ortamda birbirleriyle etkileşime girmelerine ve iletişim becerilerini geliştirmelerine olanak tanır (Atmaca vd., 2020).

Sosyal beceriler okul öncesi çocuklar için önemlidir. Karoğlu ve Ünüvar (2017) çalışmasında okul öncesi dönemde yer alan çocukların, sosyal beceriler bağlamında çatışmaların nasıl çözüleceğinin yanı sıra iletişim ve iş birliğinin önemini öğrendiklerini vurgulamıştır. Bir diğer araştırmada ise sosyal becerilerin görgü, empati ve çatışma çözme gibi sosyo bilişsel alanlarla ilişkili olduğu ifade edilmiştir (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

Görüldüğü üzere sosyal beceriler, bir çocuğun gelişiminin önemli bir parçasıdır. Aslında, güçlü sosyal becerilere sahip çocukların daha yüksek benlik saygısına, okulda

daha iyi notlara ve daha az davranış sorununa sahip oldukları iyi bilinmektedir. Bununla birlikte, birçok okul öncesi çocuk sosyal becerilerle mücadele etmektedir. Örneğin, diğer çocuklarla oyun zamanını nasıl paylaşacaklarını veya sıralarını nasıl alacaklarını bilemeyebilirler. Utangaç olabilirler ve başkalarıyla göz teması kurmaktan kaçınabilirler veya biri kendileriyle konuştuğunda yanıt vermeyebilirler. Kaybetmekten veya diğer çocuklar tarafından alay edilmekten hoşlanmadıkları için başkalarıyla oyun oynarken kolayca hüsrana uğrayabilirler (Boz vd., 2018).

Verilen literatür bilgileri ve incelenen çalışmalardan hareketle okul öncesi dönemde çocuklar için sosyal becerinin önemli bir alanı oluşturduğu söylenebilir. Bu bağlamda Ekici (2017)'ye göre okul öncesi çocukların sosyal becerileri şunları içermektedir:

- Arkadaşlarını dinlemek,
- Öğretmenlerini dinlemek,
- Öğretmenlerinden gelen yönergeleri takip etmek,
- Kurallara uymak,
- Arkadaşlarıyla konuşmak (Ekici, 2017).

Sosyal beceriler, büyümenin çok önemli bir parçasıdır. Çocukların başkalarıyla iş birliği yapmayı, sorunları çözmeyi ve çatışmaları çözmeyi ve aileleri ve arkadaşlarıyla etkileşim kurmayı öğrenmelerine yardımcı olurlar. Bu beceriler zamanla gelişir, ancak ebeveynlerin okul öncesi çocuklarına bu davranışları yaşa uygun bir şekilde uygulama fırsatları sağlaması yararlı olabilir (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

Araştırmalar, erken çocukluk eğitim programlarında belirli öğretim yöntemleri uygulanarak çocukların sosyal becerilerinin geliştirilebileceğini göstermiştir. Aşağıda bazı örnekler verilmiştir (Atmaca vd., 2020):

Oyun zamanı, çocukların yetişkinlerin çok fazla müdahalesi olmadan güvenli bir ortamda birbirleriyle etkileşime girebilecekleri şekilde yapılandırılmalıdır. Bu, dili kullanma ve kendilerini ifade etme pratiği yapmalarına ve aynı zamanda başkalarıyla çatışmaları

şiddete başvurmadan (vurmak gibi) nasıl müzakere edeceklerini öğrenmelerine olanak tanır.

Öğretmenler, her çocuğun başkalarıyla oynarken kullanabileceği bir şeye (bloklar veya sanat malzemeleri gibi) sahip olması için ellerinde yeterli malzeme bulunduğundan emin olmalıdır. Bu, her zaman kimin oyuncuğunun nereye ait olduğunu takip etme (veya daha da kötüsü- bir çocuğun diğerinin oyuncuğunu izinsiz olarak alması!) endişesi olmadan işin içindeki herkes için adil olmasına yardımcı olacaktır (Atmaca vd., 2020).

Sosyal beceriler ve oyun, çocukluk gelişiminin önemli yönleridir. Aslında, sosyal beceriler dil gelişimi, bilişsel gelişim ve duygusal esenlik için çok önemlidir (Boz vd., 2018). Samancı ve Uçan (2017) tarafından hazırlanan çalışmada okul öncesi çocuklarda sosyal beceriler ile oyun arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemeye çalışıldığı gözlemlenmektedir. Araştırmada, diğer çocuklarla oynamada daha iyi olan okul öncesi çocukların, okul çağına geldiklerinde, oyuncakları paylaşmak veya oyun sırasında sıra almak gibi oyun zamanı aktivitelerinde akranları kadar iyi performans göstermeyenlere göre daha fazla olgunluk seviyelerine sahip oldukları ortaya konulmuştur. Bu bulgular, erken çocukluk döneminde artan sosyal becerilerin, çocukların akranlarıyla daha iyi ilişkiler geliştirmelerine ve yetişkinlik boyunca genel refahı etkileyebilecek daha yüksek benlik saygısı seviyeleri geliştirmelerine yardımcı olarak, yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde daha iyi sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir (Samancı & Uçan, 2017).

Sosyal beceriler, bir çocuğun geleceğinin temelidir. Sosyal beceriler, çocukların başarılı, işlevsel yetişkinler olmalarına yardımcı olur ve akademisyenler, sosyal ilişkiler ve kariyer başarısı dahil olmak üzere hayatlarının her yönü için önemlidir (Atmaca vd., 2021).

Sosyal beceriler, çocukların akranları ve başkalarıyla nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenmelerine yardımcı oldukları için okul öncesi dönemde kritik öneme sahiptir. Çocuklar doğal olarak sosyal varlıklar olsalar da bu becerileri geliştirmek için rehberliğe ve uygulamaya ihtiyaç duyarlar (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

Özbey ve Gürler (2019)'e göre sosyal becerileri etkileyen ilk faktör ev ortamıdır. Anne babaların olumlu davranışları modellediği ve güvenli ve besleyici bir ortam sağladığı evlerde büyüyen çocukların, daha az istikrarlı ortamlardan gelen çocuklara göre iyi sosyal beceriler geliştirme olasılığı daha yüksektir. İkinci bir faktör okula

hazırlıktır. Okul öncesi çocuklarda bu becerileri geliştirmeye odaklanan okullar, gelişimin bu erken aşamasına önem vermeyen okullara göre anaokulu ve sonrasında daha yüksek başarı seviyeleri görme eğilimindedir. Üçüncü bir faktör akran etkisidir. Çocuklar genellikle belirli durumlarda veya belirli insanlar veya insan grupları etrafında en iyi nasıl davranacaklarını akranlarından öğrenirler; bu da başkalarının yanında kendilerini en iyi nasıl idare edecekleri konusunda yetişkinlerden rehberlik almazlarsa onları yanlış yola sürükleyebilir (Özbey & Gürler, 2019).

Atmaca ve arkadaşlarına (2020) göre sosyal becerilerin genç yaşta geliştirilmesi önemlidir, çünkü geliştirilmezse ileriki yaşlarda birçok soruna yol açabilirler. Sosyal beceriler, sıra alabilmeyi, başkalarıyla paylaşmayı ve iş birliği yapmayı ve çatışmaları barışçıl bir şekilde çözebilmeyi içerir. Okul öncesi dönem, çocuğunuza bu becerileri öğretmeye başlamanın en iyi zamanıdır. İşte okul öncesi çocuğunuzda sosyal beceriler geliştirmenize yardımcı olacak bazı faktörler (Atmaca vd., 2020):

Oyun alanı etkileşimleri: Oyun alanları, okul öncesi çocuğunuza sosyal etkileşimleri öğretebileceğiniz en iyi yerlerden biridir. Diğer çocuklarla nasıl etkileşim kuracaklarını ve okulda nasıl davranmaları gerektiğini öğrenebilecekler. Ayrıca, çocuğunuzun diğer çocuklarla etkileşim kurarken korkmamasını veya çekinmemesini sağlamaya çalışmalısınız.

Akran etkileşimi: Akran etkileşimi, paylaşma, sıra alma ve birbirleriyle etkili bir şekilde iş birliği yapma gibi sosyal becerilerin geliştirilmesine yardımcı olur. Ayrıca hafta sonları veya tatillerde evde onlarla birlikte kovalamaca veya saklambaç oynamak gibi akranlar arasındaki iş birliğini teşvik eden oyunlar oynamayı deneyebilirsiniz, böylece okulda çevrelerinde bulunan akranları tarafından çok fazla baskı hissetmeden bu tür şeyleri düzenli olarak yapabilirler. Hataları konusunda anlayışlı olmayabilirler veya bunlarla ilgili bilgi eksiklikleri olabilir (Atmaca vd., 2020).

Çocukların küçük yaşlardan itibaren akranları ve diğer yetişkinlerle hem saygılı hem de uygun bir şekilde nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenmeleri gerekir. Bunu yapamazlarsa, çevrelerindeki insanlar tarafından "öğretilemez" veya yıkıcı olarak kabul edilebilirler. Bununla birlikte, ebeveynlerin çocuklarının evde sosyal beceriler geliştirmelerine yardımcı olabileceği birçok yol vardır (Boz vd., 2018).

Sosyal beceriler, dinleme, yönergeleri ve kuralları takip etme, oyuncakları başkalarıyla paylaşma, gerektiğinde yardım isteme ve başkalarıyla kibarca konuşma becerisini içerir. Bunların hepsi okul öncesi çocuklar için önemli becerilerdir, çünkü daha sonra okula başladıklarında veya günlük okul programları sona erdikten sonra arkadaşları geldiğinde onlara ihtiyaç duyacaklardır. Sosyal beceriler, tüm çocukların gelişimi için kritik öneme sahiptir, ancak özellikle okul öncesi çocuklar için önemlidir. Bu becerileri geliştirme ihtiyacı duymalarının nedeni, diğer çocuklarla ve yetişkinlerle günlük olarak etkileşime girmelerinin istenecek olmasıdır. Başkalarıyla düzgün bir şekilde etkileşime giremezlerse, hayatlarının ilerleyen dönemlerinde zorbalık veya onlarla iyi iletişim kuramadıkları için başkaları tarafından alay edilme gibi sorunlarla karşılaşabilirler (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

Ebeveynlerin çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olma konusunda yapabilecekleri en önemli şey, onları erken yaşta diğer çocuklarla oynamaya teşvik etmektir, böylece anaokulu başladığında tam zamanlı okula başladıklarında işlerin nasıl yürüdüğünü öğrenebilirler. Bu, onları, kendi yaşlarında birlikte oynamaktan hoşlanan diğer çocukların olduğu bir okul sonrası programa kaydettirmek anlamına gelebilir; bu onların başkalarıyla gergin hissetmeden etkileşim kurmaya alışmalarına yardımcı olacaktır çünkü diğer herkes birbirinin yanında herkesten daha rahat görünür (Değirmenci, 2020).

Sosyal becerilerin önemi literatürde iyi belgelenmiştir. Sosyal beceriler, çocukların anaokuluna başlamadan önce sahip olmaları önemlidir, çünkü çocukların güçlü arkadaşlıklar geliştirmeleri, yeni bilgiler öğrenmeleri ve akranlarıyla iyi geçinmeleri için gerekli olan sosyal ortamlarda rahat ve özgüvenli olmalarını sağlar (Kılıç & Aytar, 2017).

Sosyal becerilerin önemi psikologlar ve eğitimciler tarafından kabul edilmiştir. Geçmişte birçok çocuk, diğer çocuklarla karşılaştırıldığında yeterince hızlı öğrenemedikleri için "tembel" veya "yavaş" olarak görülüyordu. Bununla birlikte, bu çocuklar, entelektüel gelişimlerinde daha ileri olan diğer çocuklara göre sosyal becerileri öğrenme konusunda gerçekten daha yüksek bir yeteneğe sahip olabilir. Okul öncesi çocuklarda sosyal becerilerin gelişimi, gelecekteki yaşamlarının çok önemli bir parçasıdır. Sosyal beceriler, gelecekteki ilişkilerin gelişimi için önemlidir ve erken yaşta öğrenilebilir (Atmaca vd., 2020).

Zembat ve arkadaşlarına (2018) göre sosyal beceriler sadece taklit yoluyla öğrenilmez; daha sonraki yıllarda etkili olabilmeleri için ebeveynler ve öğretmenler tarafından öğretilmeleri gerekir. Aslında, bazı kanıtlar, bu becerilerin erken yaşta öğretilmesinin, yaşamın ilerleyen dönemlerinde ihtiyaç duyulduğunda etkililiklerini artırabileceğini düşündürmektedir (Zembat vd., 2018).

Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerileri, sonraki yaşamlarında önemli bir etkiye sahiptir. Bu hem olumlu sosyal becerilere sahip olan hem de olmayan çocuklar için geçerlidir. Bir çocuğun anaokulunda kazandığı olumlu sosyal beceriler, okulda başarılı olmasına yardımcı olabilirken, bu becerilerin eksikliği, öğrenmeyi ve gelişimi etkileyen davranışsal sorunlara yol açabilir (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

Sosyal becerilerin kazanılması, erken yaşlarda başlayan devam eden bir süreçtir. Çocuklar, evde veya kreş ortamlarında ebeveynlerini ve diğer yetişkinleri gözlemleyerek başkalarıyla nasıl etkileşim kuracaklarını öğrenirler ayrıca okulda ve topluluklarının başka yerlerinde akranlarını gözlemleyerek öğrenirler. Bu etkileşimler, kendi benzersiz kişiliklerini geliştirmelerinin yanı sıra, başkalarının çeşitli durumlar hakkında nasıl düşündüğünü ve hissettiğini anlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Öztürk, 2019).

Ebeveynlerin çocuklarıyla mümkün olduğunca sık olumlu etkileşimlere girmeleri önemlidir, böylece başkalarına karşı saldırgan olmadan (vurmak veya ısırma gibi) kendilerini etkili bir şekilde nasıl ifade edeceklerini öğrenebilirler. Ebeveynler, çocuklarını sadece yeni insanlarla tanıştıklarında ne söylemeleri gerektiğini değil, aynı zamanda çevrelerindeki diğer kişilerle etkileşime girdiklerinde nasıl davranmaları gerektiğini de teşvik etmelidir (Boz vd., 2018).

Çocukların bu zaman diliminde başkalarıyla olumlu etkileşimleri olması, özsaygı geliştirmelerine yardımcı olur çünkü bu tür etkileşimlerin olmadığı duruma göre kendilerini topluma ait hissedebilirler (Kılıç & Aytar, 2017).

Okul öncesi dönem, çocukların gelecekte yaşamlarını yönlendirmek için ihtiyaç duyacakları sosyal becerileri geliştirmeye başladıkları bir dönemdir. Bu beceriler şunları içerir (Değirmenci, 2020):

- Başkalarıyla çalışabilme becerisi

- Paylaşma ve sıra alma yeteneği
- Başkalarının fikir ve görüşlerine saygı
- Grup içinde özerklik duygusu (Değirmenci, 2020).

Bu beceriler çocuklar tarafından ebeveynler, kardeşler, öğretmenler ve akranlarla etkileşimler yoluyla geliştirilir. Çocuklar, gençken bu becerileri uygulamak için ne kadar çok fırsata sahip olurlarsa, yaşamları boyunca ilişkilerinde başarılı bir şekilde yol alma olasılıkları o kadar artar (Boz vd., 2018).

Karoğlu ve Ünüvar (2017) çalışmasında sosyal becerilerden yoksun çocukların, yaşlandıkça iletişim ve kişilerarası ilişkilerde sorun yaşayabileceği, arkadaş edinmede ve akranları ve aile üyeleriyle sağlıklı ilişkiler sürdürmede de sorun yaşayabilecekleri açıklanmıştır. Ayrıca iyi sosyal becerilere sahip olmayan bir çocuğun ileriki yaşamında akademik veya profesyonel olarak başarılı olmasının zorluğundan söz edilmiştir (Karoğlu & Ünüvar, 2017).

3. OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE OYUN

Herhangi bir bireyin okul öncesi çocukluk dönemi, gelişim açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda çocuğun gelişiminin davranışında olgunlaşmamışlıktan olgunluğa, basitten karmaşığa, bağımlı olmaktan kendine güvenmeye doğru bir değişiklik süreci olarak ifade edilebilir (Gülay, 2009).

Güneş (2017)'e göre çocukların keşfetme, risk alma, ince motor becerileri ve kaba motor gelişimi gibi daha sonraki gelişimlerine hazırlanmak için geliştirmeleri gereken birçok kritik beceri vardır. Bu beceriler, oyuna dayalı etkinliklerle etkili bir şekilde öğrenilebilir. Çocukların doğasının "oyun" olduğu dikkate alındığında, küçük çocukların dahil olduğu dersler ve öğrenme süreci oyun yoluyla yapılmalıdır. Ayrıca oyun, çocuklar için en iyi öğrenme deneyimini sunar. Açıklanan paragraftan hareketle okul öncesi dönemin bireylerin yaşantısı için oldukça önemli bir yerinin bulunduğu ve bu kapsamda oyunun da bu gelişim döneminde önemli bir faktör olduğu ifade edilebilir (Güneş, 2017).

Dünya çapındaki eğitim uzmanları, kuruluşları ve müfredat belgeleri, oyunu küçük çocukların eğitimine entegre etmenin önemini göstermektedir. Morrison ve arkadaşlarının (2009) araştırmasında Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli erken çocukluk profesyonellerinden oluşan bir derneğin- Ulusal Küçük Çocukların Eğitimi Derneği, oyunu öğretme ve öğrenmeye dahil etme ihtiyacını vurguladığı açıklanmıştır (Morrison vd., 2009).

Orhan (2019)'a göre ise oyun, çocukların bütüncül gelişimine yardımcı olmak için hayati öneme sahiptir. Nicolopoulou (2004) araştırmasında oyunun sosyal etkileşim ve dil ifadesi yoluyla önemli işlevini vurgulamıştır. Çocuklar dünyayı keşfederken doğal olarak iletişim kurmayı ve ifade etmeyi öğrenirler. Buna karşılık, Bayrakçı (2007) çocukların bilgiyi başkalarıyla etkileşim yoluyla ve çevreleri üzerinde hareket ederek inşa ettiklerini açıklamıştır. Türkoğlu ve Mustafa (2016) ise araştırmasında, oyun ve bilişsel gelişim arasındaki ilişkiyi vurgulamış ve böylece çocukların, deneyimin oyun yoluyla özümsemesi süreciyle daha yüksek bir bilişsel gelişim düzeyine ulaşabileceklerini ortaya koymuştur.

Okul öncesi dönemde çocuklar oyundan ayrılamaz ve ayrıca her çocuğun oyuna katılma hakkı vardır. Daha da önemlisi oyun, çocuğun gelişiminin önemli bir parçasıdır ve çocuğun tam potansiyeline ulaşması kritik öneme sahiptir. Verilen bilgilerden hareketle

ilgili literatür incelendiğinde Ekinçi ve Vural (2006) araştırmasında oyun; çocukların bütünsel gelişimine yardımcı olan önemli bir faktör olarak açıklanmıştır. Oyun, çocukların bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişim yönlerine katkıda bulunmaktadır bununla birlikte, çocuklarda sosyal gelişimi ortaya çıkarmak için, çocuklar sosyal etkileşimler yoluyla akranları veya yetişkinlerle çevrelerini keşfettiklerinde ortaya çıkabilir. Bu, yetişkinlerin çocuklarının faaliyetlerine katılmak için geniş fırsatlara sahip olacağı oyun yoluyla yapılabilir. Bayırtepe ve Tüzün (2007) tarafından oyuna dayalı etkinlikleri kullanarak öğretme ve öğrenme süreci, öğrencilere anlamlı ve olumlu bir şekilde öğrenme fırsatı sağlayan yapılandırılmış bir yaklaşım olarak açıklanmaktadır. Gülay (2009) tarafından hazırlanan çalışmada ise okul öncesi dönemde yer alan çocuklar ile oynanan oyunlar çocuklarda işbirlikçi becerileri geliştirdiği ve çocukların uygun sosyal davranışlar göstermesine ortam sağlayacağı ifade edilmiştir (Gülay, 2009)

Kılıç (2021)'a göre ise çocuklar kendilerini kontrol etmeyi, stresin üstesinden gelmeyi ve duygular hakkında konuşmayı öğrendikçe çocukların sosyal yetkinliği artacaktır. Çocuklar neşe ve mutluluk gibi çeşitli olumlu duygular sergileyeceklerdir. Bu onların araştırma ve keşif yoluyla kendi deneyimlerini inşa etmelerine yol açacaktır (Kılıç, 2021).

3.1. Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Yaşadığı Zorluklarda Oyun

İlgili literatür incelendiğinde; okul öncesi dönemde yer alan çocukları örnekleminde oyunun etkisi ve önemini inceleyen çeşitli araştırmaların yapılmış olduğu gözlemlenmektedir. Araştırmalardan ulaşılan genel sonuçlar okul ortamlarına oyunun dahil edilmesinin önünde çeşitli engeller olduğudur. Bu bağlamda Daşdemir (2021) tarafından hazırlanan çalışmada okul öncesi çocukların 1. Yılda örgün eğitime girmeye hazırlık olarak 4M becerilerinde (okuma, sayma, yazma ve düşünme) ustalaşmalarının beklendiği ifade edilmiş ve öğretmenlerin, çocukların 4M'de gecikmeden ustalaşmasını sağlamak için eğlenceli öğrenme ve akademik odaklı öğretim uygulamaması gerekliliği üzerinde durulduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, çoğu okul veya öğretmen, öğrencilerinin bir an önce okuması ve eğlenceli öğrenme yerine örgün eğitim uygulaması için çok eski olduğu için oyun yaklaşımına yapılan vurguya yeterince dikkat etmemektedir, şeklinde açıklandığı gözlemlenmektedir. Çocuklar gerekli becerilerde ustalaşsalar bile, akademik olarak eğilimli görünebilirler buna karşın öğrenciler iyi sosyalleşebiliyor mu, sorusunun bu noktada önem taşıdığını ifade eden araştırmacı; öğretmenlerin öğretim müfredatını

takip ettikçe ve müfredata fazla odaklandıkça, çocuklar için oyun oynamanın önemini ihmal etme eğiliminde olduklarını açıklamıştır (Baysan, 2022).

Arzu ve arkadaşları (2006) tarafından hazırlanan çalışmanın ise okul öncesi dönemde yer alan çocuklara yönelik olarak öğretim olgusu ve çocukların öğreniminde oyun yaklaşımının yararları hakkında bilgiler verdiği gözlemlenmektedir. Araştırma sonuçlarından hareketle; iyi uygulanmış ve iyi bütünleştirilmiş bir oyun yaklaşımının, okul öncesi çocukların gelişimini büyük ölçüde zenginleştirebileceğini ifade edilmiştir (Arzu vd., 2006).

Durualp ve Neriman (2010) tarafından hazırlanan, okul öncesi dönemde bulunan ve uygulamalı olarak hazırlanan çalışma değerlendirildiğinde ise; okul öncesi çocuklara oyun yoluyla çeşitli becerilerin başarıyla uygulandığı gözlemlenmektedir. Bu noktada çoğu eğitimcinin bu konu hakkında önemli bir yer tuttuğunu belirten araştırmacılar, okul öncesi eğitimde eğlenceli öğrenmeye yönelik pek çok yaklaşım olsa da çoğu okul veya öğretmenin, öğrencilerinin bir an önce okuyup örgün eğitim uygulamasına geçemeyecek kadar eski yaklaşımlar olduğu için bu vurguya yeterince dikkat edilmediğini açıklamaktadırlar.

Okul öncesi dönemde yer alan çocuklar ve oyun konusu çerçevesinde ilgili literatür çalışmaları incelendiğinde bu dönemde ebeveynlere de önemli rollerin düştüğü gözlemlenmektedir. Verilen bilgilerden hareketle Bekmezci ve Özkan (2015) araştırmasında bazı ebeveynlerin oyunun çocuklarının öğrenimine dahil edilmesinden çekindiklerini ve okulun oynamak için değil, öğrenmek için bir yer olduğuna inandıklarını ortaya koymuştur. Araştırmada ayrıca ebeveynlerin, oyunu öğrenmeden ayrı olarak gördükleri ve okul ortamında oyunun hiçbir faydası olmadığını düşündükleri sonucuna da ulaşıldığı gözlemlenmektedir. Bütün bunlara ek olarak, ebeveynlerin yüksek akademik beklentilerinin, çocuklarına hem şimdiki hem de gelecekteki yaşam için gerekli akademik bilgi ve becerileri kazandırmaları için okullara ve öğretmenlere baskı yapmalarına neden olduğu saptanmış ve bu nedenle, öğretmenlerin çocuklarını oyuna dahil etmek yerine doğrudan öğretimi kullanmalarını beklemekte oldukları ifade edilmiştir (Bekmezci ve Özkan, 2015).

Koçyiğit ve arkadaşlarına (2007) göre oyun genellikle küçük çocuklar için yararlı olarak algılansa da öğretmenlerin inançları ile uygulamaları arasında bir uyumsuzluk vardır. Bu

bağlamda sınırlı zaman tahsisi, alan ve oyun etkinlikleri için yetersiz kaynaklar dahil olmak üzere bazı faktörlerin, oyunu öğrenmeye dahil etmenin önündeki engeller olduğu açıklanmıştır. Sonuç olarak, okullardaki ve çocuk merkezlerindeki birçok programın, öğretme ve öğrenme sürecinde oyuna dayalı etkinlikleri ihmal ederken, alıştırma ve uygulama gibi stratejileri kullandığı açıklanmıştır (Koçyiğit vd., 2007).

Ayan ve Memiş (2012) tarafından hazırlanan çalışmada, okul öncesi çocukların oyun yoluyla bütünsel olarak geliştiği saptanmış buna karşın araştırmacının yalnızca dil, bilişsel, duygusal ve yaratıcılık gelişimine odaklandığı gözlemlenmiştir. Araştırmada oyunun çocukların sosyal gelişimi üzerindeki etkileri tespit edilmemiştir. Araştırmacı, oyunun çocuğun sosyal gelişimi üzerindeki potansiyelinden bahsetmesine rağmen oyunun çocukların sosyal gelişimi üzerindeki etkilerini özel olarak incelememiştir, şeklinde belirtilebilir. Araştırmanın öne çıkan özelliklerinden hareketle, oyunun okul öncesi çocukların gelişimini bütünsel olarak etkilediği açıktır. Bunlar dil, bilişsel, duygusal ve yaratıcılık gibi çeşitli gelişimleri içerir. Bu nedenle, bu makale çocukların sosyal gelişimini destekleyebilecek çeşitli yöntem ve etkinlikleri keşfetmeyi amaçlamaktadır (Ayan ve Memiş, 2012).

3.2. Oyun Türleri

Çocuklar farklı oyun türleriyle öğrenir ve gelişirler. Bu oyunlardan “fiziksel oyun”; dans veya top oyunlarını içerebilir. Bu tür oyunlar çocuğun kaslarını, kemiklerini ve fiziksel becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Çocuklar mümkün olduğunca hareket etmeye teşvik edilmelidir. “Sosyal oyun” çocukların başkalarıyla sosyal etkileşimlerini geliştirmeye yardımcı olan oyunlardır. Çocuklar başkalarıyla oynayarak sıra almayı, işbirliği yapmayı ve paylaşmayı öğrenirler. Bu da onların dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Çocuklar oyun alanlarına götürülerek sosyal oyun teşvik edilmelidir. Ebeveyn ve yürümeye başlayan çocuk grupları, diğer çocuklarla tanışmalarına da yardımcı olabilir. “Yapıcı oyun”; çocukların çizim, müzik ve bir şeyler inşa etme ile deneyler yaptığı yerdir. Bu onların hareket becerilerini geliştirmelerine ve daha becerikli olmalarına yardımcı olur. Yapıcı oyun, çocukların mesafeyi ve boyutu anlamalarına da yardımcı olur. Bunun bir örneği, nesnelerin küçük veya uzakta olmasının öğretilmesi olabilir. Çocukları sanat ve zanaat yapmaya ve yapı taşlarıyla oynamaya teşvik etmelidir. Yapıcı oyun sırasında çocuğun sorunları kendi başına çözmeye izin verilmelidir.

Çocuklara bir şeyi yapmanın 'doğru yolunu' göstermeye çalışmak yerine çocuğun aktif olarak oyuna katılmasının sağlanması gerekmektedir. “Fantezi oyun”; çocuğun hayal gücünü geliştiren oyunlardır. Oyun sırasında hayal gücünü kullanmak, çocuğun iletişim becerileri için gereklidir. Kendi oyunlarını yaratmaları için teşvik edilmelidir. Çocuğa bazı materyaller vererek hayal gücünü geliştirmesi sağlanabilir. Fırıncı gibi davranıyorlarsa, çırpma teli ve kase gibi materyaller verilebilir. Giydirme kostümleri de fantezi oyununu teşvik eder. “Kurallı oyunlar” çocuk büyüdükçe oynadığı türden oyunlardır. Kuralları olan oyunlar çocuklara adaleti öğretebilir (Chen vd., 2013; Kılıç, 2021).

Erekmekçi ve Fidan (2012)’a göre bir çocuk çevrelerindeki dünyayla aktif olarak etkileşime girdiğinde, bilgisi doğal olarak inşa edilecektir. Küçük çocuklar, öğrenme süreci yoluyla yalnızca pasif olarak bilgi almakla kalmayacak, aynı zamanda çevre ile etkileşim yoluyla da bilgi inşa edeceklerdir. Bu nedenle çevre ile olan etkileşimlerde bilişsel ve sosyal unsurlar iç içe geçmiş durumdadır. Gummerum ve arkadaşlarına (2008) göre ise oyun, çocuklara yeniden yapılandırma, keşfetme, zenginleştirme süreçleri, deneyim ve bilgi oluşturma ve yeni kavramları keşfetme sürecinde bu tür fırsatları sağlayabilir.

Fowler (2000)’a yaptığı araştırmayla Sosyal Oyunun Gelişim Aşamalarını geliştirmiştir. Bu bağlamda Griffiths (2010)’a araştırmasında, sosyal oyunu birkaç kategoriye ayırmıştır. Birincisi boş oyundur. Boş oyun, çocuğun ne kimseyle ne de herhangi bir oyunla oynamadığı zamandır. İkincisi, çocukların kendilerini diğer çocuklarla meşgul etmeden kendi başlarına oynayacakları yalnız oyundur. Üçüncüsü ise seyirci oyunudur. Seyirci oyunu, çocukların herhangi bir etkileşim arzusu olmadan oynayan diğer çocukları basitçe izleyip gözlemledikleri yerdir. Seyirci oyununda çocukların sadece pasif olarak gözlem yaptıkları gözlemlenmektedir. Dördüncüsü ise, çocukların aynı odadaki diğer çocuklarla aynı oyunu oynamadan kendi başlarına oynadıkları paralel oyundur. Araştırmacıya göre bir diğer türü ise ilişkisel oyundur. İlişkisel oyun, çocuklar materyalleri paylaşırken ve etkileşimde bulunurken ortaya çıkar, ancak grup için ayırt edilebilir bir hedef yoktur. Sonuncusu, çocukların bir tür ortak amaç, kurallar ve/veya organizasyonla birlikte çalışmasını içeren işbirlikçi oyundur. Çocuklar, birlikte oynamak için bir grup olarak aktif olarak yer alacak ve öğretmenler, ulaşılması gereken hedefleri

veya sonuçları belirleyecektir. Bu gruptaki çocuklar birbirine bağımlıdır ve işbirliği yapmayı öğrenmeleri gerekir, şeklinde açıklanmıştır (Lancy&Grove, 2017).

Ismailovic ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen teori, çocukların bilişsel gelişiminin ve bilgisinin devam eden etkileşimlerin ve çevresel faktörlerin sonucu olduğuna inanmaktadır. Wathu'nun (2016) yazılarına dayanan Vygotsky'nin sosyal kültür teorisi, taklit oyununun sosyal yeterliliğin kazanılması için önemli olduğunu belirtir. Bu, çocukların oyun sürecinde öğrendikleri ve bu şekilde sosyal gelişimleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip oldukları anlamına gelir.

Çocuklara özgürce oynama fırsatı verilmesi, örneğin kumdan kaleler inşa etmek gibi ne oynayacaklarını seçmelerine izin verilmesi faydalıdır. Bu özel durumda, çocuklar ayrıca krallar, kraliçeler, şövalyeler vb. gibi farklı karakterlerle rol yapma eğiliminde olacaktırlar. Buradan çocuğun sosyal gelişimi dolaylı olarak gerçekleşecek ve çocuklar akranlarıyla etkileşime girmeye çalışmak zorunda kalacaklar. Açıkça konuşmamaktan, konuşmayı daha net hale getirmek için geliştirirler ve aynı zamanda yeni kelimeler öğrenebilirler. Bu, çocukların öğrenmesinde oyunun çocukların sosyal gelişimi için çok önemli olduğunu göstermektedir (Chen vd., 2013).

Okul öncesi dönemde kazanım ve göstergeler çocuğun gelişiminde önemli rol oynar. Kazanım ve göstergelerin sosyal-duygusal gelişim, motor, dil, bilişsel gelişimi ve öz bakım becerilerine önemli ölçüde katkıda bulunur. Söz konusu program hazırlanırken çocukların düzeyleri ilgi ve çevre koşulları dikkate alınmaktadır. Kazanım ve göstergeler ile çocuğun kazanması gereken bilgi beceri ve yetkinlikler amaçlanır(Güneş, 2017).

Okul öncesi eğitim programında kazanım ve göstergeler temel alınmıştır. Çocukların sosyal-duygusal gelişim, motor, dil, bilişsel gelişimi ve öz bakım becerilerini geliştirmeye yardımcı olur. Özellikle ilkökula hazırlamada önemli yere sahiptir (Morrison vd., 2009).

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okul öncesi dönemde çocukların oyun yoluyla kazanımları, öğrenme süreci, oyunda kullanılan materyaller, dikkat edilmesi gereken konular gibi genel bilgiler Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. MEB Oyunlarla ilgili kazanımlar ve öğrenme süreci

<p>KAZANIMLAR VE GÖSTERGELERİ</p> <p>Çocukların gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak belirlenen ve o ay içinde ulaşılması beklenen kazanımlar arasından o gün için seçilmiş kazanımlar ile göstergeleri eğitim programındaki gelişim alanı adı ile beraber açık olarak yazılır.</p>	<p>ÖĞRENME SÜRECİ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eğitim ortamının nasıl düzenleneceği yazılır. • Çocukların nasıl yönlendirileceği açıklanır. • Materyallerin nasıl kullanılacağı yazılır. • Belirlenen kazanımlara yönelik öğrenme süreci açıklanır. • Öğretmenin ve çocuğun süreçteki rolü belirtilir. • Öğrenme süreci toparlanıp çocuklarla birlikte değerlendirme yapılır.
<p>Materyaller: Öğrenme sürecinde kullanılacak olan materyaller yazılır.</p> <p>Sözcükler ve Kavramlar: Öğrenme sürecinde sözcük dağarcığını zenginleştirecek yeni sözcükler ve kavramlar yazılır.</p>	<p>DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çocukların öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayacak ipuçları ve uygulama sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar yazılır.
<p>AİLE KATILIMI (*)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ailelerin yapabilecekleri destekleyici etkinlik önerileri yazılır.	

Okul öncesi dönemde çocukların oynamış olduğu oyunların sosyal gelişimleri üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda ilgili literatür incelendiğinde çocuklarda oyun türlerinin farklı şekillerde veya türlerde olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca oynanan farklı oyun türlerinin çocukların kişilikleriyle ilgili bilgiler sunduğu da ifade edilmektedir. Verilen bilgilerden hareketle birçok farklı oyun türü olduğu söylenebilir. Ayrıca oyunun birkaç aşaması olduğu gözlemlenmektedir (Özbek, 2015). Arnas (2017)'a göre ikisi arasındaki fark oyun türü olarak açıklanmıştır. Oyun türü, çocukların oyunla meşgul olduklarında yaptıkları etkinliği ifade eder. Oyunun aşamaları ilerleyicidir ve oyunda yer alan sosyal etkileşimle veya oyunu tanımlayan belirli bir özelliklerle ilgilidir. Hiçbir aşama diğerinden daha önemli değildir. Çocuklar büyüdükçe ve geliştikçe her aşama bir sonrakinin üzerine inşa edilir. Aslan (2008) araştırmasında belirttiği gibi, her çocuk farklıdır ve bazı çocuklar diğerlerinden biraz daha hızlı gelişir. Bazıları oldukça hızlı bir şekilde bir aşamaya ulaşır, ancak sonraki aşamaya ulaşmak daha uzun sürebilir (Özbek, 2015; Arnas, 2017; Aslan, 2008).

İlgili literatür incelendiğinde farklı araştırmacıların farklı oyun türlerini ifade ettikleri gözlemlenmektedir. Bu bağlamda aşağıda okul öncesi dönemde yer alan çocukların oynamış oldukları oyunlar verilmiştir.

3.2.1. Boş Oyun

Howes ve Matheson (1992)'a göre boş oyun doğumdan üç aylık döneme kadar başlayan oyunun ilk aşaması olarak nitelendirilebilir. Oyunun temeli olarak nitelendirilen boş oyunda bebekler kollarını, bacaklarını ellerin oynatmakta ve çevreyi gözlemlemektedir. Belirtilen hareketler bebeklerin içgüdüsel olarak yapmış oldukları hareketlerdir ve ebeveynlerin bu oyuna müdahalesi bebek üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmamaktadır (Howes&Matheson, 1992).

3.2.2. Yalnız Oyun

Bazen bağımsız veya sosyal olmayan oyun olarak da bilinen tek başına oyun, genellikle çocuğun 2 ila 3 yaşlarındayken olur, ancak her yaşta çocukta yaygındır. Tek başına oyun, bir çocuğun tek başına oynadığı zamandır. Yaşlarına bağlı olarak oyuncaklarla veya bulmacalarla oynamayı, çizim yapmayı, rol oynamayı veya oyun türlerini içerebilir. Tek başına oyun yoluyla çocuklar güven, özgüven ve yaratıcılık geliştirirler.

Bağımsız oyun oyuncakları, bulmacalardan bloklara, boya kalemlerine ve kağıt veya doldurulmuş oyuncaklara kadar her şey olabilir. Çocuğun ilgilendiği ve bağımsız olarak oynayabileceği her şey yalnız oyun kapsamında yer almaktadır (Lancy&Grove, 2017).

3.2.3. Seyirci Oyunu

Seyirci oyunu veya izleyici oyunu, bir çocuğun diğer çocukları ve yetişkinleri gerçekten katılmadan oynamasını izlemekle ilgilidir. Hala dil becerilerini geliştirmekte olan yeni yürümeye başlayan çocuklarda veya daha küçük çocuklarda yaygındır (Erekmekçi& Fidan, 2012).

Çoğu zaman ebeveynler, çocuklarının neden oyuna katılmadığı konusunda endişelenebilirler ancak bu aşamanın oldukça önemli olduğunu ifade eden Gummerum ve arkadaşları (2008); çocukların izleyerek ve dinleyerek oynamayı öğrendiklerini açıklamış ve ayrıca hazır olduklarında oyuna katılmak için güven inşa ettiklerini belirtmiştir. Gülay (2009)'a göre ebeveynlerin çocuğun seyirci olduğunu görmesi halinde bu aşamanın normal bir aşama olduğu ve çocuğun gelişimiyle ilgili bir olay olduğu ifade edilebilir (Gülay, 2009).

3.2.4. Paralel Oynatma

İki çocuk yan yana oynuyorsa ancak birlikte değilse, bu paralel oyun olarak açıklanmaktadır. Bu durum genellikle 2 ila 3 yaş arasında gerçekleşmekte ve çocukların birbirlerini izleyip zaman zaman gözlemlerine göre yaptıkları değiştirilebilir veya diğer çocuğun taklit edilmesiyle ortaya çıkan oyun türü olarak açıklanabilir. Bu bağlamda Boz ve arkadaşları (2018) paralel oyunda çocukların birlikte oynuyormuş gibi birbirlerinin oyunlarını taklit ettiklerini ifade etmiştir. Örnek olarak, iki çocuk yerde yapı taşları ile oynuyor olabilir. Hem kendi kreasyonlarını inşa etmekte hem de sosyalleşme becerilerini öğrenmekte buna karşın ikisi de birbirinden bağımsız çalışmaktadır, şeklinde açıklanmaktadır (Boz vd., 2018).

3.2.5. Çağrışımsal Oyun

Yaklaşık 3 ila 4 yaşlarında, çocuklar çağrışımsal oyuna katılmaya başlayabilir. Bu aşamada akranlarına daha fazla ilgi duymaya, paylaşma ve işbirliği yapma gibi sosyalleşmenin kurallarını öğrenmeye başlamaktadırlar. İlişkisel oyun genellikle yapılandırılmamıştır. Çocuklar kendi oyunlarını veya kendi oyuncaklarıyla paralel oyun gibi oynuyor olabilirler. İlişkisel oyunun farkı, bir çocuğun diğer çocuklarla ilişki kurmaya başlamasıdır (Çağlıyan vd., 2020).

3.2.6. İşbirlikçi Oyun

Çocuklar ortak bir amaç için birlikte çalıştıklarında, bu işbirlikçi oyun olarak açıklanmaktadır. Tunçel (2006)'e göre işbirlikçi oyun çocukların 4 ila 5 yaşları arasında başlamakta ve çocukların iletişim, paylaşım ve ekip çalışması becerilerini daha da geliştirmesine olanak sağlamaktadır, şeklinde açıklanmaktadır (Tunçel, 2006).

Doymuş ve arkadaşlarının (2005) araştırmasında ilişkisel oyunun aksine işbirlikçi oyunun daha organize olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda çocukların her birinin bir rolünün olacağı ve oyunu yönlendiren belirlenmiş kuralların olduğu ifade edilmektedir. Verilen bilgilerden hareketle işbirlikçi oyunda ister yapboz ister rol yapma oyunu olsun, çocuklar birbirleriyle oynamak isterler ve hepsi ortak etkinlikte meşgul olurlar, şeklinde açıklanmaktadır (Doymuş vd., 2005).

3.2.7. Rekabetçi Oyun

Tahta oyunları veya spor oyunları, rekabetçi oyunlara örnektir. Bunlar kuralları ve yönergeleri olan oyunlardır ve kazananlar ve kaybedenler vardır. Çocuklar rekabetçi oyunlardan takım çalışması, sıra alma, duygusal düzenleme ve iyi bir spor olma özelliklerini geliştirirler (Aksoy, 2011).

3.2.8. Yapıcı Oyun

Bir kule inşa etmek, bir yastık kale inşa etmek veya bir kumdan kale yapmak, her türlü yapıcı oyundur. Bu tür oyunlarda çocuklar sebat etme, planlama ve işbirliği yapma becerilerini geliştirir. Yarattıklarının çökmesini önlemek için sorun çözmeleri ve süreçteki engelleri aşmak için uyum sağlamaları gerekir (Aksoy vd., 2014).

3.2.9. Dramatik Oyun

Dramatik oyunda, çocuklar oynamak için hayali senaryolar bulurlar. Bir casus, şef, polis memuru veya asker olabilirler. Hayal güçlerini çalıştırırlar ve meraklarını keşfederler. Dramatik oyun aynı zamanda taklit veya fantezi oyunu olarak da bilinir (Gummerum vd., 2008).

Dramatik oyun, çocukların dil becerilerini ve kendilerini nasıl ifade ettiklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Kendilerini başka birinin yerine koydukları için empati kurmalarına da yardımcı olur (Baysan, 2022).

3.2.10. Fiziksel Oyun

Tırmanma, fırlatma, koşma, zıplama ve zıplama. Bunların hepsi motor oyunu olarak da bilinen fiziksel oyun türleridir. Fiziksel oyun, çocukları aktif olmaya ve sağlıklı büyüme ve gelişme için önemli olan kaba ve ince motor becerilerini geliştirmeye teşvik eder (Yayan & Zengin, 2018).

3.2.11. Sembolik Oyun

Sembolik oyun, bir nesneyi diğerini temsil etmek için kullanmayı içerir. Dramatik oyun sırasında, çocuklar sıklıkla sembolik oyunlar da oynayacaklardır. Bir cetveli kılıç olarak

veya yuvarlak bir minderi direksiyon simidi olarak kullanabilirler. Bu tür oyunlar, çocukların hayal güçlerini kullanmalarına ve yaratıcılıklarını keşfetmelerine olanak tanır. Problem çözme ve uyum sağlamayı öğrenirler (Aydın, 2008).

3.2.12. Keşif Oyunu

Keşif veya araştırma oyunu, genellikle koklayarak, dokunarak ve hatta tadarak yeni malzemeleri öğrenmeyi içerir. Keşif oyununun fiziksel bir unsuru var. Sadece bir nesneye bakıp onu incelemek yerine, onunla fiziksel olarak deneyler yapıyor ve onunla farklı şeyler yapmaya çalışmaktadırlar, şeklinde açıklanmaktadır. Bu tür oyun tamamen yeni hislerle ilgilidir ve yeni malzemeler hakkında bilgi edinirler. Ayrıca nesnelere veya duyularını manipüle ederek değiştirebileceklerini de öğrenirler, şeklinde açıklanmıştır (Arnas, 2017).

3.2.13. Ritüel Oyun

Ritüel oyun, seslerin, kelimelerin veya eylemlerin ritmik tekrarını içerir. Abartılı vücut hareketleri eşlik edebilir. Bu bir kendini ifade biçimidir ve çocuklar için eğlenceli bir oyun türü de olabilir (Uğurlu, 2014).

3.2.14. Rol yapma

Rol yapma ve dramatik oyun, her ikisinin de farklı karakterleri taklit etmeyi veya keşfetmeyi içermesi bakımından benzerdir. Bununla birlikte, rol oynama doğası gereği daha az yoğundur. Başka bir karakterin kişiliğini üstlenmek yerine, rol yapma oyununda bir çocuk akşam yemeği pişiriyormuş gibi yapabilir veya kasada öğeleri tarayabilir. Bu, çocukların farklı fikirleri keşfetmelerine, hayal güçlerini kullanmalarına ve özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu çok sosyal bir oyun türü olabilir veya bir çocuğun bağımsız olarak oynadığı oyun olabilir (Sağlam, 2004).

3.2.15. Dil Oyunu

Bir çocuk konuşmayı öğrenmeden önce bile, dil veya iletişim oyunu oynayabilir. Bu, seslerle oynamayı, sözcükleri ve jestler gibi diğer sözel olmayan iletişim biçimlerini

oluşturmaya başladıkları zamandır. Genellikle tekerlemeler ve şarkılar veya mimik yapma veya el işaretleri kullanma gibi şeyleri içerir. Dil oyununun yararı, çocukların iletişim becerilerinin temelini oluşturmasına yardımcı olmasıdır. Ayrıca, başkalarıyla iletişim kurmayı öğrenirken kişilerarası ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Anşin, 2006).

3.2.16. Alıştırma Oyunu

Alıştırma oyunu, çocukların işlerin nasıl yürüdüğünü çözmeleri için basit bir yoldur. Ne olduğunu görmek için bir oyuncakı tekrar tekrar sallayabilir veya toprakta yukarı ve aşağı zıplayabilirler. Pratik oyun yoluyla, çocuklar işlerin nasıl yürüdüğünü öğrenirler. Deneme yanılma yoluyla öğrenirler ve yeni şeyler denemek için ihtiyaç duydukları güveni kazanırlar (Toran& Dilek, 2017).

3.2.17. Etkileyici Oyun

Etkileyici veya yaratıcı oyun, çocukların kendilerini ifade etmelerinin bir yoludur. Bu çizim, şarkı söyleme, müzik aleti çalma veya boyama yoluyla olabilir. Bu etkinlikler sayesinde çocuklar yeni fikirler ve kendini ifade etme yollarını keşfediyorlar. Aynı zamanda onlar için yeni duyguları deneyimlemenin ve öğrenmenin bir yolu olarak açıklanmaktadır (İşçibaşı, 2011).

3.3. Oyunun Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Gelişimine Etkileri

Okul öncesi çağında, çocuğun kendi ve çevresindeki insanlarla etkileşimi çok önemlidir. Çocuk üç yaşına geldiğinde eskisinden çok daha sosyal ve girişimci olmaktadır. Ayrıca ebeveynine daha az bağımlı olmaktadır, bu da kendi kimlik duygularının daha güçlü ve daha güvenli olduğunun bir işareti olarak değerlendirilmektedir (Arnas, 2017).

Durualp ve Neriman (2010)'a göre sosyal bağlamda oyun önemlidir. Bunun nedeni, bu aşamada çocukların ilişkiler geliştirmeye, güven oluşturmaya ve uzun vadeli bağlar kurmaya başlayacak olmasıdır. Oyun, çocukların yaratıcı olmalarına ve hayali oyunlara katılmalarına izin vererek hayal gücünü geliştirecektir. Fowler (2000)'ın araştırmasında ise okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyunun çocuklara çeşitli faydalar sağladığı ve çocukların iletişim becerilerini geliştirir ve oyun oynarken dil becerilerini geliştirdiği

ifade edilmektedir. Griffiths (2010)'a göre ise çocuklar oyun oynarken ilişki kurmak için başkalarıyla etkileşime girmektedirler. Bu nedenle, çocukların diğer insanların duygularını tanımasına ve bakış açılarını görme becerilerini geliştirmesine izin verdiği için, oyun sırasında toplum yanlısı davranış gereklidir. Araştırmacı ayrıca başkalarına yönelik duygusal farkındalığın çocuklara başkalarıyla empati kurmayı öğrettiğini açıklamış ve küçük yaşta inşa edilen böyle bir bakış açısının, çocukların daha az benmerkezci olmalarına yardımcı olduğu için önemli olarak açıklanmıştır. Bir diğer araştırmacıya göre çocuklar toplum yanlısı davranışlar sergilediklerinde, başkaları hakkında da düşünmeyi öğrenmektedirler (Ismailović vd., 2012).

Ebeveyn, bakıcı veya vasi; çocukların ilk öğretmeni olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda çocuğun öğrenme deneyiminin birinci savunucusu olarak da açıklanabilir. Bu nedenle bakıcılar, oyun yoluyla bir öğrenme alanı yaratmada önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, bakıcıları desteklemek ve çocukların eğitimini ve gelişimini şekillendirmede aktif rol almalarını sağlamak ve ayrıca çocukların evde ve toplum içinde günlük deneyimlerinde eğlenceli öğrenmelerini kolaylaştırmak önemli olarak açıklanmaktadır (Özbek, 2015).

Lai ve arkadaşlarının (2018) araştırmasında uygun okul öncesi eğitimin, bir sonraki gelişim aşamasına geçmeden önce bir çocuğun ihtiyaç duyduğu tutumların, entelektüel, fiziksel ve motor becerilerin, sosyal, ahlaki ve yaratıcılığın oluşumu ve geliştirilmesinde çocuklara yardımcı olacağı açıklanmıştır (Lai vd., 2018)

Thyssen (2003)'e göre yaş, çocukların sosyal yönüdür. Sosyal becerilerini iyi kavrayan çocuklar, daha kolay uyum sağlayabildiklerini, çocukluklarının tadını çıkarabildiklerini ve daha sonra yetişkin olarak çeşitli durumlara uyum sağlayabildiklerini görecektir. Aileleri ve topluluk üyelerini küçük çocuklarla etkileşimde bulunmaları ve öğrenme sürecini doğrudan deneyimlemeleri için okul öncesi ortama davet etmek, oyunun yetişkinlere faydalarını göstermeye yardımcı olacaktır. Aktif öğrenmeyi doğrudan deneyimlemek, aileyi oyun deneyiminin geleneksel bir öğrenme ortamında öğrenilemeyecek kritik beceriler geliştirebileceğine ikna etmeye yardımcı olabilir. Toplum ayrıca küçük çocukların gerçek dünyayla ilişkilerinin kurulmasında önemli bir rol oynar. Topluluklar, oyun yoluyla öğrenmeyi geliştirmeye yardımcı olacak ek kaynaklar ve hizmetler sağlayabilir. Bu nedenle, topluluk kaynaklarını belirlemek ve öğrenmeye entegre etmek önemlidir. Oyuna dayalı öğrenmeyi zenginleştirmek için

topluluk merkezleri, kütüphaneler, müzeler ve oyun alanları örnek olarak verilebilir (Thyssen, 2003).

Lillard ve arkadaşlarının (2013) araştırmasında oyunlar veya oyun etkinliklerinin çocuklar için önemli bir uyarıcı olduğu açıklanmıştır. Çocukların gelişiminin yönleri, oyun etkinlikleri aracılığıyla en uygun şekilde beslenebilir ve en üst düzeye çıkarılabilir. Oyun, küçük bir çocuğun sosyal, davranışsal, bilişsel ve dil gelişimini büyük ölçüde etkiler. Sağlıklı sosyal gelişim için evrensel ve kritik bir şeydir. Çocuklara oyun oynamaları için daha az fırsat sunulduğu için çeşitli sosyal sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sosyal gelişim bağlamında oyun, çocuklara başkalarıyla bağlantı kurmayı veya etkileşimde bulunmayı öğrenmeleri için bir fırsat sağlar. Oyun, bir ortamı keşfetmeyi geliştirebilir ve çocuklara yeni bir şeyler denemeleri için güvenli bir alan sağlayabilir, şeklinde açıklanmıştır (Lillard vd., 2013).

Oyun yoluyla çocuklar birlikte çalışmayı öğrenecek ve iyi davranışlar sergilemek için çaba gösterecektir. Oyun oynamak aynı zamanda çocuklar için, özellikle de kendini kelimelerle düzgün bir şekilde ifade edemeyen küçükler için bir terapi şeklidir. Çocukların kendilerini ifade etmek için kullandıkları bir ifade biçimi haline gelmiştir. Örneğin, arka bahçede oynamak, sosyal becerileri geliştirmenin yanı sıra bir bütünlük duygusunu besleyebilir. Ayrıca çocuklar (dürtüsel) davranışlarını kontrol etmeyi ve bir duruma daha uygun bir tepki planlamayı veya oluşturmayı öğreneceklerdir (Roopnarine, 2011).

Oyun ve oyun temelli öğrenme, çocukların sosyal gelişimi için önemlidir. Oyun oynayan çocuklar kendilerini kontrol etmede daha iyidirler, daha işbirlikçi, düşünceli, arkadaş canlısı olurlar ve daha yüksek sosyal yetkinliğe sahiptirler. Ayrıca iyi sosyal davranışlar sergilerler, uyarlanabilirler ve akranlarıyla etkileşime girme olasılıkları daha yüksektir. Bununla birlikte, çocukların akademik uğraşlarına odaklanmaları için üzerlerinde oluşan baskı nedeniyle oyun oynama fırsatlarını kaçırdıkları ve bunun yerine video oyunları oynama olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenmektedir (Stagnitti&Unsworth, 2000).

İlgili literatür incelendiğinde yapılan araştırmalar hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar göstermektedir. İçinde bulunduğumuz bu zamanlarda, teknoloji ve multimedya tabanlı oyun kaçınılmazdır. Bu nedenle, teknolojiyi kullanmanın olumlu yönlerini oyuna en üst düzeye çıkarmalıyız. Ginsburg (2007)'e göre, yeni medyanın bir çocuğun oyun

deneyimini engellemekten ziyade zenginleştirmek için kullanılması hayati önem taşımaktadır. Brussoni (2012)'e göre bilgisayar oyunları, çocukların bir şeyler inşa etmesini sağlayarak yaratıcılığı ve hayal gücünü geliştirebilir. Bu tür oyunlar toplum yanlısı ve eğitici olabilir. Çocuklar, olumlu öğrenme ve deneyimleri teşvik etmek için bu tür oyunları kullanabilirler. Teknoloji, çocukların işbirliği, işbirliği ve sosyal etkileşim becerileri gibi becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir. Amodia ve arkadaşları (2020) multimedya ve etkileşimli deneyimlerin çocukların öğrenmesini, bilişsel gelişimini, beceri geliştirmesini, sosyal etkileşimlerini, fiziksel aktivitelerini ve sağlıklı davranışlarını geliştirmeye yardımcı olduğunu belirtmiştir (Amodia vd., 2020).

Oyuna dayalı öğrenme, genellikle çocuklar ile akranları veya çevreleri arasında aktif bir ilişki ve etkileşim halinde gerçekleşir. Çocukların sosyal gelişimine yardımcı olan en popüler oyun türlerinden biri, serbest oyun ve rol oynamadır. Çocuğun ihtiyacına ve yaşına uygun bir öğrenme yaklaşımı benimseyerek çocukların sosyal ve duygusal gelişim sorunlarını ele alan çözümlerden biridir. Moore (2017)' göre, serbest oyun, bir çocuğun sosyal yeterliliğinin ve öz kontrolünün gelişimi için çok faydalıdır. Örneğin, bir serbest oyun türü olan rol yapmada çocuklar, bir çatışmada sorunları çözme, dürtüsel davranışları bastırma, duygularını ifade etme, sosyal kurallara uyma ve başkalarının duygusal ihtiyaçlarını destekleme fırsatına sahip olacaklardır, şeklinde açıklanmaktadır (Moore, 2017).

Önceki çalışmaların sonuçları da rol oynamanın küçük çocuklar için erken dönem sosyo-duygusal becerileri geliştirmeyi etkilediğini göstermiştir. Alan ve keşif fırsatları sağlayan deneyimler, erken çocukluk öğreniminin özüdür. Bu durumlarda, çocuklar güçlü bir hayal gücü ve fantazi üretebilir ve böylece bir etki yaratabilirler. Bu, rol oynamanın anlamsız bir simülasyon biçimi olmadığını, çocukları hem gerçek hem de olgusal olanı keşfetmeye sevk etme kabiliyetine sahip olduğunu göstermektedir. Çocukların zor bir durum karşısında etkili bir şekilde hareket etmeleri için de bir referans olarak açıklanmaktadır (Robinson vd., 2021).

Çocukların sosyal yönlerinin gelişimine yardımcı olmak için kullanılan bir başka yaklaşım da bulmacalar kullanılarak oyunlar yoluyla teşvik edilmesidir. Anderson ve arkadaşları (2010) tarafından hazırlanan çalışmada bulmaca kullanımının okul öncesi çocukların sosyal gelişimi ve özerkliği üzerindeki etkisini incelemiş oldukları

gözlemlenmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, bulmacaların çocukların sosyal gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Oyun, çocukları işbirlikçi bir tutum geliştirmeleri, sabırla sıralarını beklemeleri ve kendilerini iyi kontrol edebilmeleri için eğitmektedir. Çocuklar, öğrenme yoluyla oyun temelli etkinliklerden sadece zevk almazlar, aynı zamanda fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak da gelişirler, şeklinde açıklanmıştır (Anderson vd., 2010).

Okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyunun sosyal gelişim açısından oldukça faydalı olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda çocuklar diğer çocuklarla oyun oynadıklarında diğer çocuklarla etkileşime girmekte ve diğer çocuklardan öğrenerek düşünceyi geliştirmelerine yardımcı olmaktadır, şeklinde açıklanmaktadır (Lai vd., 2018).

Okul öncesi dönemde çocuklarda oyunun bir diğer faydaları Aydın (2008) araştırmasında şu şekilde açıklanmıştır: Oyunlar okul öncesi dönemde çocukların uyku düzenlerini ve obeziteyi etkilemekte ve sağlıkla ilgili konularda çocuklara olumlu katkılar sunmaktadır, şeklinde açıklanmıştır (Aydın, 2008).

Uğurlu (2014) ise araştırmasında çocukların korkmadan ve çekinmeden başkalarıyla oyunlar oynamasının çocukların sosyal ortamlara girmesini kolaylaştırdığı ve çocukların sosyal etkileşimlerini artırdığı ifade edilmiştir. Bir diğer araştırmada okul öncesi dönemde çocukların oyun oynamasının sosyal iletişimlerini ve güven duygusunu artırdığı ifade edilmiştir (Uğurlu, 2014).

Okul öncesi dönemde çocuklarla oynanan oyunların çeşitli faydalar sağladığını belirten Howes ve Matheson (1992) bu faydaları bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal faydalar olarak açıklamıştır. Bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimi teşvik ettiği için çocuklar oyun oynamanın birçok büyük faydasını görmektedir. Oynamak sadece eğlence değil; çocuklara birçok farklı şekilde yardımcı olur. Bu bağlamda belirtilen faydalar aşağıda sıralanmıştır:

Bilişsel faydalar: Oyun oynamak, eleştirel düşünmeyi, problem çözmeyi teşvik eder, hafızayı geliştirir, sebep ve sonucu anlamalarına yardımcı olur ve dünyayı öğrenmenin harika bir yoludur. Aynı zamanda hayal gücünü ve yaratıcılığı teşvik eder.

Fiziksel faydalar: Oyun oynamak, çocukların kaba ve ince motor becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Sosyal faydalar: Oyun oynamak, çocuklara birbirleriyle etkileşim kurmayı öğretir ve çok çeşitli sosyal durumları ve kuralları anlamalarına yardımcı olur.

Duygusal faydalar: Oyun oynamak, çocukların duygularını anlamalarına yardımcı olur ve bu duyguları işleyebilecekleri bir ortam sağlar (Howes&Matheson, 1992).

Oyun yoluyla öğrenmenin faydaları bir diğer araştırmacı olan Fowler (2000) tarafından şu şekilde açıklanmıştır: Oyun yoluyla öğrenmek çocukların gelişimleri açısından önemli faydalar sağlamaktadır bu noktada oyun oynamak çocukların hayatlarının geri kalan bölümünde kullanacakları becerilerin geliştirilmesi açısından önemli öğrenme fırsatları sunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca araştırmacı oyun öğrenmesinin bunu eğlenirken yaptıkları ve çaba gerektirmeksizin gerçekleştirilen aktiviteleri bir yük olarak algılamadıkları ifade edilmiştir.

Güder ve Güler Yıldız (2016) göre okul öncesi dönemde yer alan çocuklar için oyun faktörü oldukça önemli olmakla birlikte çocukların sağlıklı gelişimlerini teşvik eden önemli bir alan olarak açıklanmıştır. Araştırmacı, çalışmasında vermiş olduğu oyun faydalarının oyunu çocuklar için güçlü ve önemli bir uygulama haline geldiğini ifade etmiştir.

Oyun oynamanın okul öncesi dönemde yer alan çocuklar açısından pekçok farklı faydaları olduğu ve çocuğun gelişiminin desteklendiği ortaya konulmuştur. Bu kapsamda Tuğrul ve arkadaşlarına (2019) göre oyun çocuklarda kendini ifade etmenin bir yolu olarak açıklanmıştır (Tuğrul vd., 2019).

Güler ve Demir (2016)'e göre oyun yalnızca çocukların başkalarıyla etkileşime girmesine izin verdiği için değil aynı zamanda dinlemeyi, uzlaşmayı, başka birinin bakış açısını benimsemeyi ve sosyal ipuçlarını öğrenmeyi teşvik ettiği için sosyal gelişimi teşvik etmektedir (Güler ve Demir, 2016).

Okul öncesi dönemde çocukların oyunlar aracılığıyla duygu durumlarını ifade ettiğini açıklayan Özyürek ve Çavuş (2016) çocukların düşüncelerini ve fikirlerini paylaşmalarına ve sosyal normlarla birlikte görgü kurallarını öğrenmelerine oyunların yardımcı olduğunu ifade etmiştir (Özyürek ve Çavuş, 2016).

Oyun oynamanın zararları üzerinde araştırma yapan Kara (2021) oyun oynamanın çocukların gelişimlerini desteklemeye fayda sağladığı ve küçük çocukların güçlü ve

sağlıklı büyümelerine olanak sağladığı açıklanmıştır. Ayrıca araştırmada çocuğun oyun faaliyetlerinden mahrum bırakılmasının çocuğun ileriki yaşantısı için önemli olumsuz sonuçlar doğuracağını açıklanmış ve çocuğun gereksinim duyduğu becerilerinde gelişim geriliği yaratacağı saptanmıştır. Ek olarak araştırmada oyun eksikliğinin çocuğun başkalarıyla ilişki kurma ve empati duygusu geliştirme yeteneklerini etkileyeceği ve oyun olmadan çocuğun iç dünyasını yansıtıcı faaliyetlerde bulunamayacağını açıkladığı gözlemlenmiştir (Kara, 2021).

Okul öncesi dönemde yer alan çocuklara ilişkin oyunların teşvik edilmesinin en iyi yollarından biri Gülay (2009) araştırmasında etkinliklerde ilgi alanlarına odaklanmak ve onlara kendi başlarına bir şeyler yapmaları için bolca fırsat vermektir, şeklinde açıklanmıştır (Gülay, 2009).

Okul öncesi dönemde çocuklara oyun oynamada ebeveynlere büyük roller düştüğünü ifade eden Robinson ve arkadaşları (2021) ise araştırmasında ebeveynlerin çocuklarıyla geçirmiş oldukları zamanı verimli kullanabilmesi ve çocuğunun ihtiyaçlarına cevap vererek onun davranışlarını gözlemleyebilmesi açısından oyun oynamanın oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca araştırmacı ebeveynlerin çocuklarıyla oyunlar oynamasının çocuğun mizacının ebeveyn tarafından anlaşılabilmesi, çocukla daha rahat bağ kurulması ve çocuğun gelişimlerinin yakından takip edilebilmesi açısından oyunun önemli bir etken olduğu ortaya konulmuştur (Robinson vd., 2021).

Yukarıda verilen paragraftan ve incelenen çalışmalardan hareketle ebeveynlerde sağlıklı çocuk gelişimi etkinlikleri ve oyunun oldukça önemli olduğu ifade edilebilir ve bu durumun çocukla verimli vakit geçirilmesi açısından fayda sağladığı söylenebilir.

Moore (2017)'a göre ebeveynlerin sağlıklı çocuk etkileşimi kurmasının çocuğun benlik saygısını artıracığı saptanmıştır. Bu bağlamda çocuklarda olumlu benlik saygısını teşvik eden oyunların çocukların iyi davranışlarının temelini oluşturduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda olumlu benlik saygısı, iyi davranışların temelini oluşturabilir. Pozitif oyun zamanının sosyal becerileri, yaratıcı düşünciyi ve oyunla öğrenmeyi geliştirdiği bilinmektedir.

Okul öncesi dönemde gerçekleştirilen oyunların çocukların sosyal becerilerini geliştirdiğini ifade eden Anşin (2006) ise çocukların oyun oynayarak başkalarıyla iletişim kurduğunu ve bu durumun çocuklara çeşitli faydalar sağladığını ifade etmiştir. Sağlam

(2004) ise anaokulu döneminde yer alan çocukların diğer çocuklarla serbest oyun sırasında sosyal becerilerini geliştirdiği ve arkadaş olarak bağlar kurmaya başladığı ortaya konulmuştur.

Aksoy (2011) çocukların genellikle izole edildiği ve kendi başlarına oynamaya bırakıldığı bir dünyada, sosyal etkileşim fırsatlarına sahip olmaları önemlidir. Başkalarıyla oynamak onlara, halihazırda bildiklerine dayanarak başkalarının farklı fikirler hakkında nasıl düşündüklerini öğretir, şeklinde açıklanmıştır (Aksoy, 2011).

Okul öncesi dönemde çocukların oyun oynamasının sosyalleşme açısından önemli faydalar sunduğu söyleyebilmektedir. Lancy ve Grove (2017)'e göre oyun, çocukların nesnelere keşfetmesine, fanteziler yaratmasına ve neden-sonuç ve kendi dünyaları hakkında bilgi edinmelerine olanak tanımaktadır. Ayrıca oyun, çocuklara rolleri, kuralları, paylaşmayı, başkalarıyla etkileşim kurmayı ve kendilerini ifade etmeyi öğretmekte ve bunun gibi çeşitli faydalar sunmaktadır, şeklinde açıklanmaktadır

Çocukların sağlıklı ve uyumlu büyümesi için okul öncesi dönemde çocuklarla oynanan oyunların oldukça önemli olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda karar verme becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlayan oyunun çocukların ileriki yaşantılarında çeşitli faydalar sağlayacağı açıklanmıştır (Koçyiğit vd., 2007).

Okul çağındaki çocukların oyun sırasında canlandırdıkları senaryolar, ileride hangi sosyal durumların onları rahatsız edebileceği veya korkutabileceği konusunda fikir vermesi açısından önemli bir yol gösterici, olarak açıklanmaktadır (Baysan, 2022).

Okul öncesi dönemde oynanan oyunların çocuklarda farklı alanlarda gelişim sağladığını ifade eden Çivril ve Yılmaz (2022) bu alanları şu şekilde ifade etmiştir:

- Dil Gelişimini Teşvik Eder
- Çocuklarda Sosyal Gelişimi Destekler
- Benlik Saygısını Geliştirir
- Fiziksel Saldırganlığı Azaltır
- Sosyal Becerileri Geliştirir
- Dikkat ve Problem Çözme Becerilerini Geliştirir
- Müzakere Becerilerini Geliştirir
- Duygusal Gelişimi Geliştirir, şeklinde açıklanmıştır.

Yukarıda verilen maddelerden hareketle okul öncesi dönemde oynanan oyunların çocuklara farklı birçok fayda sağladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda bu dönemde çocuklarla oynanan oyunların çocuğun ileriki yaşantısında fayda sağlayacağı söylenebilir.

Okul öncesi dönemde çocuklarda oyunun önemi ve bu önemin ebeveyn perspektifinden değerlendirmesinin yapıldığı Arnas (2017) araştırmasında ebeveynlere şu şekilde önerilerde bulunulduğu saptanmıştır:

- Çocuğun oyununu gözlemleyerek zaman geçirmek ve onun tarzını öğrenmek.
- Çocuk oyuncakları ile bir oyun alanı sağlamak. Bu, çocuğun oynamasına ve ebeveynlerin yapmamaları gereken şeylere girme konusunda endişelenmelerine izin vermeyecektir. Bu, oyunun daha uzun süre devam etmesine ve olumlu etkileşimleri güçlendirmesine izin verecektir.
- Çocukla bölünmemiş bir dikkatle düzenli olarak oynamak. Bu durum, ebeveyn çocuk arasındaki bağın yanı sıra çocuğun özgüvenini de geliştireceği ifade edilmektedir.
- Oyunculuğu teşvik etmek ve oynarken çocuk olmak. Açıklanan bu durum çocuğun benliğini yeniden bulmasına yardımcı olmaktadır.
- Farklı oyun deneyimleri sağlamak, diğer oyuncaklarla, nesnelere vb. oynamak, şeklinde açıklanmıştır.

Okul öncesi dönemde oynanan oyunların çocuklara anne baba, kız erkek gibi rolleri yüklediği ve bu anlamda çocuğun cinsel kimliğini geliştirdiği ifade edilmektedir. Bu kapsamda çocukların aile kavramı içerisinde yer alan farklı rol ve sorumlulukları benimsediği ve bu paralelde kendine uygun davranış kalıplarını dikkate aldığı gözlemlenmektedir. Gummerum ve arkadaşlarına (2008) göre ise okul öncesi dönemde çocukların oynamış oldukları oyunlar; çocuğun özgüvenini, iş birliği duygusunu, dürüstlük duygusunu güçlendirmekte ve bu paralelde çeşitli avantajlar sağlamaktadır. Bu anlamda çocuğun sosyal normları daha kolay benimsemesine olanak sağlayan oyunların doğru yanlış, iyi kötü vb. Gibi ahlaki kavramları öğrenmesinde de büyük bir öneme sahiptir, şeklinde

Yukarıda verilen bilgiler ve incelenen çalışmalar doğrultusunda okul öncesi dönemde çocukların oyun oynamasının sosyal gelişimleri üzerindeki etkisi şu şekilde özetlenebilir (Fowler, 2000):

- Çocuk oyunda üstlendiği ana-baba, kız-erkek çocuk gibi rollerle cinsel kimliğini kazanabilir.
- Çocuk oyun yoluyla, aile içindeki rolleri üstlenerek ve yaşayarak görevleri, sorumlulukları, davranış biçimlerini ve kişiliklerini öğrenebilir kendine uygun gördüklerini tekrarlayarak, pekiştirebilir.
- Oyun, çocuğun kendine güven, kendini denetleme, çabuk karar verme, iş birliği yapma, doğruluk ve disiplin gibi kişisel ve toplumsal alışkanlıklar kazanmasında en etkili bir yöntemdir.

Chen ve arkadaşlarının (2013) araştırmasında okul öncesi dönemde oynana oyunların toplumsal yaşam içerisinde süreklilik ve kurallara uyumu kolaylaştırdığı ve çeşitli olumlu duygu davranışları oluşturduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda sosyal çevresiyle okul öncesi dönemde bütünleşen çocuğun sosyal uyumunun da yüksek düzeyde olduğu ve bu anlamda olumlu bir etkilenme söz konusu olduğu söylenebilir (Chen vd., 2013).

Ebeveynler ve çocukların okul öncesi dönemde oynamış oldukları oyunlar sonucunda çocuğun alışkanlıklarının değiştiği, sosyal uyumunun hızlandığı, anne baba rolüne ilişkin çeşitli davranışların özümseme gözlemlenmektedir. Bu anlamda mevcut toplum kurallarına uyumun gerçekleşmesinin bir yolu okul öncesi dönemdeki oyunlar olarak açıklanmıştır (Ayan ve Memiş, 2012).

Griffiths (2010)'e göre okul öncesi dönemde oynanan oyunlar bir grup çalışmasıdır ve bu yönüyle de kendine has özellikleri vardır. Belirtilen kuralların dışına çıkan çocukların oyunun dışında kaldığı ve çocukların bu sebeple kurallara uyma zorunluluğu hissettikleri söylenebilir. Görüldüğü üzere oyunun sahip olduğu bazı özelliklerin bireylerin yaşantısına küçük yaşlarda çeşitli farkındalıklar yüklediği gözlemlenmiştir (Griffiths, 2010).

Bir önceki paragrafta verilen bilgilerden hareketle ilgili literatür incelendiğinde her bir oyunun bireylerin sosyal gelişimi açısından önemli faydalar barındırdığı ve bu davranış kalıplarına bireylerin okul öncesi çocukluk dönemde maruz kalmasının kişinin geleceği açısından önemli olumlu yansımaları olduğu açıklanmıştır (Koçyiğit vd., 2007).

Arnas (2017)'a göre her bir oyun bireylere kendi haklarını savunma, diğer arkadaşlara saygı, iş birliği, paylaşma, kurallara uyma vb. Gibi yönlerden katkılar sağlamaktadır. Oyun çocuk için öğrenme ortamıdır ve çocuk oynadıkça duyuları artar, yetenek ve becerileri gelişir. Çünkü oyun çocuğun duyduklarını, gördüklerini uyguladığı, öğrendiklerini geliştirdiği bir ortamdır (Arnas, 2017).

Okul öncesi dönemde oyunlar oynayan her çocuğun kendi özgür dünyasında olduğunu belirten Howes&Matheson (1992) araştırmalarında, çocukların kendi koymuş olduğu kuralları ve özgürlüğünü oyunlar yöntemiyle yaşadığı açıklanmıştır. Bir diğer araştırma ise oyun içindeki çocuğun kendi düşüncelerini oyuna yansıttığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda oyuna hareket, canlılık, hızlılık vb. Gibi duygularını yansıtan çocukların ileriki yaşlarında olumlu davranışlar göstereceği ifade edilmiştir.

Okul öncesi çocuk örnekleminde gerçekleştirilen ve oyunun belirtilen katılımcı grubunda gerçekleştirilmesi yoluyla hazırlanan çalışma değerlendirildiğinde; katılımcılardan olan çocukların oyun ortamında daha da kaynaştıkları, samimi oldukları ve belirli duyguları paylaştıkları ifade edilmiştir. Bu kapsamda çocuğun sosyalleşmesi açısından oldukça önemli bir kavram olarak oyun olgusu açıklanmıştır.

3.4. Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklara Oyun Planı Hazırlama

Erken çocukluk eğitimi kurumlarında, oyun saatinde doğru zamanlama yapabilmek, çocukların yaş, gelişim düzeyi ve ilgilerine göre en doğru oyun tipini, oyun grubunu, mekânı, oyunda kullanılacak en doğru araç gereci seçebilmek için oyun etkinliğinin planlanması çok önemlidir. Eğitimci tarafından yapılan bir hata ya da eksikliğin olmaması için bazı noktalara dikkat etmek gerekmektedir (Fowler, 2000).

Eğitici, sınıfında bulunan çocukların hepsini çok iyi tanımalı; onların bireysel özelliklerini, farklılıklarını bilmeli ve çocukları oyuna ona göre yönlendirmelidir. Kronik kalp yetmezliği ya da solunum rahatsızlığı olan çocukları hareketli oyunlara katılması için zorlamamalı, daha pasif roller vermelidir. Eğitimci, sınıfında bulunan çocukların yaşlarına göre gelişim özelliklerini bilmeli ve buna göre oyun seçmelidir. Yaş ve gelişim seviyesinin üzerinde oyunlar oynatıldığında çocuk başarısız olacaktır. Bu da oyuna ve gruba ilgisini azaltacaktır. Tırmanma, basamak inip çıkma, atma, tutma, tek ayak üzerinde durma hareketlerini gerektiren beceriler ancak bu hareketleri yapabilecek olgunluğa ve

gelişim düzeyine erişen çocuklar tarafından yapılabilir (açıklanmaktadır (Lancy&Grove, 2017).

Tablo 2’de eğiticinin oyun planını (oyunacak oyunları, sürelerini, araç gereçleri ve oynayışını özetleyen bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. Örnek Oyun Etkinliği

OYUN PLANI					Tarih
Oyun	Süre	Araç gereçler	Uygulama	Amaç ve kazanımlar	Değerlendirme
Isındırıcı oyun: -Parmak oyunları -Basit beden hareketleri -Taklit oyunları	Yaklaşık 5 dakika	Isındırıcı oyun için gerekli araç gereç varsa bu bölümde belirtilir	Isındırıcı oyunun kuralları ve uygulanışı ile ilgili açıklamalar bu bölümde yapılır	Isındırıcı oyunun günlük planda belirlenmiş olan hangi amaç ve kazanıma yönelik olduğu belirtilir	Isındırıcı oyunun hazırlık, uygulama ve sonucu ile ilgili başarı ve olumsuzluklar bu bölümde belirtilir
Hareketli Oyun - Araçlı ya da araçsız hareketli oyunlar -Top oyunları - Halkada ya da çizgide oyunlar -Denge ve çeviklik oyunları -Koşma yakalama oyunları - Şarkılı oyunlar	Yaklaşık 15 dakika	Hareketli oyun için gerekli araç gereç varsa bu bölümde belirtilecektir. Hareketli oyunun kuralları ve uygulanışı ile ilgili açıklamalar bu bölümde yapılacaktır.	Hareketli oyunun kuralları ve uygulanışı ile ilgili açıklamalar bu bölümde yapılacaktır.	Hareketli oyunun, günlük planda belirlenmiş olan hangi amaç ve kazanıma yönelik olduğu belirtilir.	Hareketli oyunun hazırlık, uygulama ve sonucu ile ilgili başarı ve olumsuzluklar bu bölümde belirtilecektir.

-Basit jimnastik hareketleri					
------------------------------	--	--	--	--	--

Eđitici, belirlenen oyun için uygun grup ya da gruplar oluşturmalıdır. Liderlik özelliği olan birkaç çocuk aynı grupta olursa oyunda sorun yaşanabilir. Ayrıca her çocuğa oyunda lider olma fırsatı tanınalı ve gruplarda her iki cinsiyetten çocuk olmasına özen göstermelidir. Oyun için zaman doğru sečilmelidir. Çocukların uykulu, aç ya da yorgun olduğu zamanlar oyun için elverişli değildir. Mümkün olduğunca durağan, sakin etkinliklerin ardından oyuna gečilmelidir. Oyunun ne kadar süreceğine, başka bir oyuna geçilip geçilmeyeceğine çocuklar karar vermelidir. Çocukların ilgisini çekmeyen bir oyuna devam edilmesi için ısrar edilmemelidir (Ayan & Memiř, 2012).

Ayrıca oyun henüz bitmeden yarıda kesmek ya da çocuklar oyuna devam etmek için çok istekliyken başka bir faaliyete geçmeleri için zorlamak da doğru değildir. Oyun oynanacak mekân güvenli olmalıdır. Salon ya da sınıfta çocuklara zarar verebilecek araç gereçler bulunmamalı, oynarken takılıp düşebilecekleri ya da çarpabilecekleri eşyalar sınıf düzenlenirken ayrı bir köşeye yerleştirilmelidir. Ayrıca açık havada oyun oynanacak mekânlarda da düzenlemeler yapılmalı, bahçe çitle çevrilmeli, çukur, kuyu ve benzeri alanlar kapatılarak emniyetli bir ortam sağlanmalıdır. Bu tür tehlikeler olduğunda bahçenin diğer bölümlerinin de kullanılması sakıncalı olabilir. Mekân, seçilen oyun için uygun olmalıdır. Örneğin geniş alanda oynanabilecek oyunların küçük bir sınıfta oynanması kazalara ya da çocukların oyundan zevk almamalarına neden olabilir (Sağlam, 2004).

3.5. Oyun Saatinde Uygulanabilecek Oyun Örneklere

Parmak Oyunu Örnek (Ördekler)

- Bu anne ördek (Sağ el başparmağı sallanır.)
- Bu baba ördek (Sol el başparmağı sallanır.)
- Bunlar da yavruları (İki elin parmakları hareket ettirilir.)
- Gölde yüzüyorlar (Kollarla yüzme hareketi yapılır.).
- Vak vak diyorlar (Avuçlar birleştirilir, bilek kısımları sabit tutularak eller açılıp kapanır.).

- Bir balık gördüler mi (Eller yüzün yanına getirilir, diğer parmaklar kapalı tutularak sadece işaret parmakları oynatılır.)?
- Yakalama (İki elle yakalama hareketi yapılır.)
- Yutarlar (Ağza alma hareketi yapılır.).

Çömleğinde Ne Var Oyunu

Bir ebe seçilir. Öteki çocuklar halka olur, çömelirler. Ebe halkanın dışında dolaşır. İstedığı bir oyuncunun yanında durur ve sorar :

Ebe : Çömleğinde ne var ?

Oyuncu : Yağ var, bal var.

Ebe : Satar mısın ?

Oyuncu : Satmam

Ebe : Tattırır mısın ?

Oyuncu : Tattırmam

Ebe : (Oturan oyuncunun eline hızla vurur ve "Al öyleyse, sen o yoldan, ben bu yoldan" der ve halkanın çevresinden dolaşarak aynı yere gelmek üzere koşmaya başlar) Eline vurulan oyuncu da, hemen yerinden kalkar, ebenin koştuğu yönden değil, ters yönden halkanın çevresinde koşmaya başlar. İkisinin de amacı, boşalan yere önce gelip çömelmektir. Kim önce gelirse o çömelir; öteki ebe olur. Oyun böylece sürer.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal becerilerin, bir çocuğun gelişiminin en önemli yönlerinden birisi olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda sosyal becerilerin çocukların bağımsızlık ve özgüven gibi duygularının gelişmesine olanak sağlamakla birlikte çocukların gelecekteki başarıları için gerekli olan toplum içinde nasıl davranmaları gerektiğini anlamalarına da yardımcı olmaktadır. İyi sosyal becerilere sahip çocukların hayatta başarılı olma olasılığı, olmayanlara göre daha yüksektir. Ayrıca kolayca arkadaş edinme olasılıkları daha yüksektir, bu da zor zamanlarda onları destekleyen daha fazla insana sahip olacakları anlamına gelmekte olduğu belirlenmiştir.

Sosyal becerilerin, herhangi bir çocuğun gelişiminin önemli bir parçası olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda sosyal becerilerin bir çocuğun başkalarıyla sağlıklı bir şekilde etkileşime girmesine izin verdiği ve çocuğun çok yönlü bir yetişkine dönüşmesine yardımcı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca iyi sosyal becerilere sahip çocukların, daha iyi akademik sonuçlara yol açabilecek daha fazla arkadaşına sahip olma eğiliminde oldukları belirlenmiştir.

Okul öncesi dönemde sosyal becerileri etkileyen çeşitli faktörlerin olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda bu faktörler: (1) Aile/Ev ortamı, (2) Okula hazırlık evresi, (3) Akran etkisi olarak belirtilebilir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerin, sonraki yaşamlarında önemli bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bu durum hem olumlu sosyal becerilere sahip olan hem de olmayan çocuklar için geçerlidir. Bu bağlamda bir çocuğun anaokulunda kazandığı olumlu sosyal beceriler, okulda başarılı olmasına yardımcı olabilirken, bu becerilerin eksikliği, öğrenmeyi ve gelişimi etkileyen davranışsal sorunlara yol açabileceği saptanmıştır.

Sosyal becerilerden yoksun çocukların yaşlandıkça iletişim ve kişilerarası ikili ilişkilerde sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca arkadaş edinme, akran ve ailesiyle sağlıklı iletişim sürdürmede de sorunlar yaşandığı belirlenmiştir. Verilen sonuçlardan hareketle oldukça önemli bir konu olarak nitelendirilebilir. Bu kapsamda literatür incelendiğinde konu çerçevesinde yürütülen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlardan hareketle konu perspektifinde gerçekleştirilen çalışma sayısının artırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda oyunun sosyal gelişim açısından öneminin açıklanması amacı ve bu kapsamda ilgili alan yazının taranarak sonuçlarının derlenmesi yoluyla oluşturulan bu çalışmada okul öncesi dönemde çocukların sosyal gelişimleri üzerinde oyunun oldukça önemli bir faktör olduğu saptanmıştır. Bu kapsamda araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

Bu çalışmada çocuğun sosyal gelişimi üzerinde oyunun oldukça etkili bir unsur olduğu ortaya konulmuştur. Bu anlamda çocuğun ikili sosyal ilişkileri, kültürel ve ahlaki normları ve sağlıklı gelişiminde oyunun önemli bir faktör olduğu saptanmıştır.

Okul öncesi dönemde yer alan çocukların ailelerinden görmüş oldukları davranışların oyunlarda göstermiş oldukları davranışlar ve duygular üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Bu anlamda ebeveynlerin çocuklarının gelişimlerinde dikkatli davranması gerekliliği ortadadır.

Çocuklarda oyun olgusunun kendi hakkını korumak, başkalarının hakkını gözetmek, iş birliği yapmak ve paylaşmak gibi çeşitli değerleri beslediği ve bu değerleri olumlu yönde etkilediği saptanmıştır.

Okul öncesi dönemde yer alan çocukların değer yargılarının henüz olgunlaşmadığı ortaya konulmuş ve oyunun bu yargıların temel düzeyde gelişmesine olanak sağladığı saptanmıştır.

Oyunlarda gerçekleştirilen rol paylaşımında ve/veya rol üstlenilmesinde çocukların ailelerinde veya sosyal ilişkilerinde yer alan bireyleri oyunlara entegre etmesine neden olduğu gözlemlenmiştir.

Okul öncesi dönemde çocukların oyun oynamasının sosyal gelişim açısından bir diğer faydası ise çocuğun aynı zamanda sosyalleşmesi olarak açıklanabilir. Bu anlamda yeni arkadaşlar edinebilen çocukların ailesinden farklı kişilerle de sosyalleşmesi olarak açıklanabilir.

Çocuklar oyun yoluyla, teşekkür etme, günaydın, iyi geceler gibi sözel olan veya sırasını bekleme, konuşan birisini dinleme, trafik kurallarına uyma, telefonla konuşma gibi sözel olmayan sosyal kuralları öğrenirler.

Çocuk oyun yoluyla, doğru-yanlış, iyi-kötü, güzel-çirkin, haklı-haksız gibi ahlaki kavramları öğrenebilir.

Yukarıda verilen bilgilerden hareketle okul öncesi dönemde yer alan çocukların oynamış oldukları oyunların çocukların sosyal gelişimlerinin birçok yönünü geliştirdiği ifade edilebilir. Bu bağlamda çocuğun sosyal gelişiminin sağlıklı ve olumlu bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için ebeveynlere, öğretmenlere büyük roller düştüğü söylenebilir. Verilen bilgilerden hareketle oyunun okul öncesi dönemde yer alan çocuklarda inşa edilebilecek sosyal beceriler arasında başarılı olmaktan gurur duyma, kendilerinden bekleneni yapma becerileri, işbirliği becerileri, arkadaşlık ve kendine güven sayılabilir.

Çocuk oyunla çevreyi öğrendiği kadar kendini de tanımış olur. Yaşadığı duygulara göre verdiği tepkileri görür. Oyunu kurallarına göre oynamanın önemini keşfedeceğiz saptanmıştır.

Bu bilgiler ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Özellikle şehirlerde yüksek binalarda çocuklar betonlar arasında büyütülmemelidir. Güvenlik ya da başka sebeplerden dolayı çocuğu dış mekanlarda oynamasına engel olmak çocuğun gelişimi için oldukça olumsuzdur. Anne ve babalar çocuklarını kontrol edebilecekleri şekilde çocuklarının bahçede, oyun parkında oynamasını sağlamalıdır.

Çocuk oyunda çeşitli meslek gruplarının rolleri üstlenerek, o rolün gerekli kurallarını öğrenebilir. Bu kapsamda okul öncesi dönemde yer alan çocuklara çeşitli meslek gruplarının tanıtılması çocuğun sosyal gelişimi açısından faydalı olacaktır.

Çocuklar oyun oynarken, diğer insanlarla iletişim kurmayı, gözlem, işbirliği yapmayı ve yardımlaşma duygularını geliştirebilir. Verilen kapsamda çocukların oyun oynamasının çocuklara çeşitli faydalar sağlayacağından söz edilebilir.

Sonuç olarak, ebeveynler ve toplum gibi yetişkinlerin erken çocukluk eğitiminde oyun kavramına ve onun çocukların sosyal gelişimi için önemine değer vermesi gerekmektedir. Çocuk gelişimi ister evde ister okulda çocuğun yetişmesine yardımcı olan yetişkinlere bağlıdır. Ev ve topluluk ortamı, çocukların zamanlarının çoğunu ebeveynleri, kardeşleri, aile üyeleri ve komşuları ile etkileşime girerek geçirdikleri yerdir. Bu etkileşimler ve ilişkiler, çocukların çevrelerindeki dünyayı nasıl anladıkları ve deneyimledikleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

KAYNAKÇA

- Aksoy, A. B., & Dere Çiftçi, H. (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aksoy, Y. (2011). *Çocuk Oyun Alanları Üzerine Bir Araştırma İstanbul, Isparta, Eskişehir, Erzurum, Kayseri, Ankara, Zonguldak ve Trabzon İlleri Örneği*. İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, 3(11), 82-106.
- Amodia-Bidakowska, A., Laverty, C., & Ramchandani, P. G. (2020). *Father-Child Play: A Systematic Review Of Its Frequency, Characteristics And Potential Impact On Children's Development*. *Developmental Review*, 57, 100924.
- Anderson-Mcnamee, J. K., & Bailey, S. J. (2010). *The Importance Of Play In Early Childhood Development*. *Montana State University Extension*, 4(10), 1-4.
- Anşın, S. (2006). *Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi*. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (6), 9-20.
- Arnas, Y. A. (2017). *Oyun, Öğrenme ve Deneyimin Birleşimi: Çocuk Müzeleri*. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 12(2), 17-30.
- Arzu, Ö. Z. E. R., Gürkan, A. C., & Ramazanoğlu, O. (2006). *Oyunun Çocuk Gelişimi Üzerine Etkileri*. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 54-57.
- Aslan, E. (2008). *Drama Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin 6 Yaş Çocuklarının Sosyal İlişkiler ve İş birliği Davranışlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Atmaca, R. N., Akduman, G. G., & Sarıbaş, M. Ş. (2020). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeylerinin Bazı Demografik Özelliklere Göre İncelenmesi*. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 157-173.
- Atmaca, R. N., Akduman, G. G., & Sarıbaş, M. Ş. (2021). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Beceri Düzeylerinin Annelerinin Empati Becerileri ile İlişkisi*. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(77), 134-151.
- Ayan, S., & Memiş, A. U. (2012). *Erken Çocukluk Döneminde Oyun*. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 2012; 14 (2): 143-149.

- Aydın, A. (2008). *Sembolik Oyun Testi'nin Türkçe'ye Uyarlanması ve Okul Öncesi Dönemdeki Normal, Otistik ve Zihin Engelli Çocukların Sembolik Oyun Davranışlarının Karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bayırtepe, E., & Tüzün, H. (2007). *Oyun-Tabanlı Öğrenme Ortamlarının Öğrencilerin Bilgisayar Dersindeki Başarıları ve Öz-Yeterlik Alguları Üzerine Etkileri*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(33), 41-54.
- Bayrakçı, M. (2007). *Sosyal Öğrenme Kuramı ve Eğitimde Uygulanması*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (14), 198-210.
- Baysan, Ö. (2022). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Dijital Oyun Bağımlılık Eğilimleri ile Oyun Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Bekmezci, H., & Özkan, H. (2015). *Oyun ve Oyuncağın Çocuk Sağlığına Etkisi*. İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi, 5(2), 81-87.
- Boz, M., Uludağ, G., & Tokuç, H. (2018). *Aile Katılımlı Sosyal Beceri Oyunlarının Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisi*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38(1), 137-158.
- Brussoni, M., Olsen, L. L., Pike, I., & Sleet, D. A. (2012). *Risky Play And Children's Safety: Balancing Priorities For Optimal Child Development*. International Journal Of Environmental Research And Public Health, 9(9), 3134-3148.
- Chen, Y., Zhu, L., & Chen, Z. (2013). *Family Income Affects Children's Altruistic Behavior In The Dictator Game*. Plos One, 8(11), E80419.
- Çağlıyan, T., Alkan, A., Baytak, B., Karameşe, E., & Özcelep, S. (2020). *4-5 Yaş Çocuklarının Okula Yönelik Algılarının Belirlenmesi*. 19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 1(3), 254-263.
- Çivril Yılmaz, D. (2022). *Okul Öncesi 5-6 Yaş Çocuklarının Oyun Tercihlerinin İncelenmesi*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.

- Daşdemir, A. (2021). *Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Kültürün Bilsen Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Becerilerine Katkısı*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Resim İş Eğitimi, Doktora Programı Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Değirmenci, B. (2020). *Yaratıcı Drama Temelli Etkinliklerin Okul Öncesi Çocukların Problem Çözme ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi* Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Dinçer, Ç., Baş, T., Teke, N., Aydın, E., İpek, S., & Göktaş, İ. (2019). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Kişiler Arası Problem Çözme ve Sosyal Becerileri ile Akran İlişkilerinin Değerlendirilmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(3), 882-900.
- Doymuş, K., Şimşek, Ü., & Şimşek, U. (2005). *İşbirlikçi Öğrenme Yöntemi Üzerine Derleme: I. İşbirlikçi Öğrenme Yöntemi ve Yöntemle İlgili Çalışmalar*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), 59-83.
- Durualp, E., & Aral, N., (2010). *Altı Yaşındaki Çocukların Sosyal Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(39), 160-172.
- Ekici, F. Y. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Aile Katılım Çalışmalarına Katılan ve Katılmayan Ailelerin Çocuklarının Sosyal Beceri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişki*. Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(1), 543-562.
- Ekinci Vural, D. (2006). *Okul Öncesi Eğitim Programındaki Duyuşsal ve Sosyal Becerilere Yönelik Hedeflere Uygun Olarak Hazırlanan Aile Katılımlı Sosyal Beceri Eğitimi Programının Çocuklarda Sosyal Becerilerin Gelişimine Etkisi* Doktora Tezi, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erekmeççi, M., & Fidan, Ş. (2012). *Oyunun Tasarım Platformları: Oyunun Eğitim ve Kültüre Etkisi*. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 1(1), 851-861.
- Fowler, A. (2000). *Civil Society, Ngdos And Social Development: Changing The Rules Of The Game* (No. 1). Geneva 2000 Occasional Paper.

- Ginsburg, K. R., & Committee On Psychosocial Aspects Of Child And Family Health. (2007). *The Importance Of Play In Promoting Healthy Child Development And Maintaining Strong Parent-Child Bonds*. Pediatrics, 119(1), 182-191.
- Griffiths, M. D. (2010). *Computer Game Playing And Social Skills: A Pilot Study*. Aloma: Revista De Psicologia, Ciències De L'educació I De L'esport, 27, 301-310.
- Gummerum, M., Hanoch, Y., & Keller, M. (2008). *When Child Development Meets Economic Game Theory: An Inter disciplinary Approach To Investigating Social Development*. Human Development, 51(4), 235-261.
- Gülay, H. (2009). *Okul Öncesi Dönemde Akran İlişkiler*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(22), 82-93.
- Güler, B. İ., & Demir, E. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Riskli Oyunlara Yönelik Görüş ve Alguları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 17(02), 97-118.
- Güneş, N. (2017). *0-6 Yaş Arası Çocukların Gelişim Düzeyleri ile Annelerinin Aile İşlevleri ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Howes, C., & Matheson, C. C. (1992). *Sequences In The Development Of Competent Play With Peers: Social And Social Pretend Play*. Developmental Psychology, 28(5), 961.
- Ismailović, D., Haladjian, J., Köhler, B., Pagano, D., & Brügge, B. (2012, June). *Adaptive Serious Game Development*. In *2012 Second International Workshop On Games And Software Engineering: Realizing User Engagement With Game Engineering Techniques (Gas)* (Pp. 23-26). Ieee.
- İşçibaşı, Y. (2011). *Bilgisayar, İnternet ve Video Oyunları Arasında Çocuklar*. Selçuk İletişim, 7(1), 122-130.
- Kabaklı Çimen, L. (2016). *Erken Çocukluk Döneminde Sosyalleşme*. Erken Çocukluk Dönemine Disiplinler Arası Bakış.99-150

- Kara, C. (2021). *Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarında Yaratıcılığı Destekleyen Bir Faktör Olarak Resimlemelerin Kullanımı*. Star Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi, 3(4), 221-240.
- Karoğlu, H., & Ünüvar, P. (2017). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gelişim Özellikleri ve Sosyal Beceri Düzeyleri*. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (43), 231-254.
- Kılıç, K. M., & Aytar, F. A. G. (2017). *Erken Çocuklukta Sosyal Becerilere Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisi, Sosyal Becerilerle Mizaç Arasındaki İlişki*. Eğitim ve Bilim, 42(191).
- Kılıç, S. (2021). *Öykülerle Terapi Programının Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocukların Duygu Yönetimi Becerilerine Etkisi*. Çocuk Gelişimi Tezli Yüksek Lisans Programı, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M. N., & Kök, M., (2007). *Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun*. Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, (16), 324-342.
- Lai, N. K., Ang, T. F., Por, L. Y., & Liew, C. S. (2018). *The Impact Of Play On Child Development-A Literature Review*. European Early Childhood Education Research Journal, 26(5), 625-643.
- Lancy, D. F., & Grove, M. A. (2017). *Marbles And Machiavelli: The Role Of Game Play In Children's Social Development*. American Journal Of Play, 3(4).
- Lillard, A. S., Lerner, M. D., Hopkins, E. J., Dore, R. A., Smith, E. D., & Palmquist, C. M. (2013). *The Impact Of Pretend Play On Children's Development: A Review Of The Evidence*. Psychological Bulletin, 139(1), 1.
- Moore, R. C. (2017). *Childhood's Domain: Play And Place In Child Development*. Routledge, London, Psychology Library Editions: Child Development
- Morrison, G., Woika, M. J., & Breffni, L. (2009). *Early Childhood Education*. Ohio: Charles Merrill.

- Nicolopoulou, A. (2004). *Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası*. Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (Jfes), 37(2), 137-169.
- Orhan, R. (2019). *Çocuk Gelişiminde Fiziksel Aktivite ve Sporun Önemi*. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1), 157-176.
- Özbek, A. (2015). *Okulöncesi Eğitim Kuramlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özbey, S., & Gürler, S. A. (2019). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Çocukların Motivasyon Düzeyleri ile Sosyal Becerileri ve Problem Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 8/1 2019 s. 587-602.
- Öztürk, F. D. (2019). *Okul Öncesi 4-6 Yaş Grubu Çocukların Bağlanma Stilleri ile Sosyal Beceri Düzeyi ve Oyun Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Journal Of Gifted Education And Creativity, 6(2), 75-85.
- Özyürek, A., & Çavuş, Z. S. (2016). *İlkokul Öğretmenlerinin Oyunu Öğretim Yöntemi Olarak Kullanma Durumlarının İncelenmesi*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(5), 2157-2166.
- Özbey, S., & GÜRLER, S. A. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların motivasyon düzeyleri ile sosyal becerileri ve problem davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 8(1), 587-602.
- Robinson, E. L., StGeorge, J., & Freeman, E. E. (2021). *A Systematic Review Of Father–Child Play Interactions And The Impacts On Child Development*. Children, 8(5), 389.
- Roopnarine, J. L. (2011). *Cultural Variations In Beliefs About Play, Parent-Child Play, And Children's Play: Meaning For Childhood Development*.
- Sağlam, T. (2004). *Dramatik Eğitim: Amaç Mı? Araç Mı?* Tiyatro Araştırmaları Dergisi, 17(1), 4-21.

- Samancı, O., & Uçan, Z. (2017). *Çocuklarda Sosyal Beceri Eğitimi*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(1), 281-288.
- Stagnitti, K., & Unsworth, C. (2000). *The Importance Of Pretend Play In Child Development: An Occupational Therapy Perspective*. British Journal Of Occupational Therapy, 63(3), 121-127.
- Thyssen, S. (2003). *Child Culture, Play And Child Development*. Early Child Development And Care, 173(6), 589-612.
- Toran, M., & Dilek, A. (2017). *Çocuklar ve kitaplar: Piaget 'nin oyun kuramına göre bir değerlendirme*. Yaşadıkça Eğitim, 31(1), 41-54.
- Tuğrul, B., Boz, M., Uludağ, G., Aslan, Ö. M., Çelik, S. S., & Çapan, A. S. (2019). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Okuldaki Oyun Olanaklarının İncelenmesi*. Trakya Eğitim Dergisi, 9(2), 185-198.
- Tunçel, Z. (2006). *İşbirlikçi Öğrenmenin Beden Eğitimi Başarısı, Bilişsel Süreçler ve Sosyal Davranışlar Üzerindeki Etkileri*, Doktora Tezi, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Türkoğlu, B., & Mustafa, U. S. L. U. (2016). *Oyun Temelli Bilişsel Gelişim Programının 60-72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimine Etkisi*. Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi, (6), 50-68.
- Uğurlu, Ö. (2014). *Elektronik Dünyanın Çocuk Dünyasına Yansıması: "Temassız Oyun" Kavramı Bağlamında Eleştirel Bir İnceleme*. İletişim ve Diplomasi, (2), 51-62.
- Yağan Güder, S., & Güler Yıldız, T. (2016). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Toplumsal Cinsiyet Algılarında Ailenin Rolü*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education) 31(2), 424-446
- Yayan, E. H., & Zengin, M. (2018). *Çocuk Kliniklerinde Terapötik Oyun*. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 7(1), 226-233.
- Zembat, R., Yılmaz, H., & Küsmüş, G. İ. (2018). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Mizaç Özellikleri ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Değişen Dünyada Eğitim. 43.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Ayşe FUTTU

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi : 2008, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Öğretmenliği.

Yüksek Lisans Öğrenimi : 2023, KTO Karatay Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü.

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İŞ DENEYİMİ

Stajlar : 2007-2008, 23 Nisan İlköğretim Okulu, Mustafa Öten İlköğretim Okulu

Projeler :

Çalıştığı Kurumlar : 2008-2010, Cihanbeyli Karşıyaka İlköğretim Okulu,
2010-2019, Akören Gazi Mustafa Kemal İlkokulu,
2019-d.e. Şehit Hava Pilot Teğmen Ayfer Gök Anaokulu,
Okul Öncesi Öğretmeni.

Tarih: 9 Haziran 2022